

Statliga kinesiska påverkansoperationer mot demokratin i svenska kommuner

Författad av Gustav Sundqvist och Frida Lindberg

Statliga kinesiska påverkansoperationer mot demokratin i svenska kommuner.

Författad av Gustav Sundqvist och Frida Lindberg¹

---

¹ Gustav Sundqvist är lektor på Mälardalens universitet (MDU) och analytiker på Nationellt kunskapscentrum om Kina (NKK) vid Utrikespolitiska institutet (UI). Frida Lindberg är analytiker på NKK. Denna rapport har finansierats av MPF och utvecklats i ett samarbete mellan MDU och NKK.

Förord

Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) har till uppgift att leda arbetet med samordning och utveckling av myndigheters och andra aktörers verksamhet inom Sveriges psykologiska försvar. MPF erbjuder stöd till myndigheter, kommuner, regioner, företag och organisationer samt bidrar till att stärka befolkningens motståndskraft. En viktig del i myndighetens uppdrag är att följa, beställa och förmedla forskning och annan kunskapsutveckling i frågor som rör psykologiskt försvar.

Som ett led i detta har MPF tagit över ansvaret för finansieringen av vissa forskningsprojekt som inleddes innan MPF:s inrättande och som tidigare finansierades av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Ett av dessa är ”Kartläggning av påverkan på demokrati i svenska kommuner”, som initierades av och har bedrivits vid Mälardalens universitet. Syftet har varit att belysa om och i så fall hur Kina påverkar demokratin i svenska kommuner. Rapporten utgör ett tillskott till den viktiga forskningen om hur andra länder försöker påverka svensk opinionsbildning och beslutsfattande. Rapporten belyser sårbarheter som finns i det svenska samhället och lämnar rekommendationer kring hur demokratin bättre kan skyddas.

Författarna svarar själva för innehåll och slutsatser i rapporten.

Solna november 2022

Magnus Hjort

Avdelningschef Myndigheten för psykologiskt försvar

Sammanfattning

- Denna rapport syftar till att öka förståelsen för om och i så fall hur kinesiska påverkansoperationer påverkar demokratin i svenska kommuner. För att identifiera vilka kommuner som är mest sårbara för otillbörlig kinesisk påverkan kartläggs lokala kontaktytor mellan Sverige och Kina. Därefter beskrivs kända exempel på kinesiska påverkansoperationer mot demokratin i kommunrelaterad verksamhet.
- Det finns relativt omfattande lokala kontaktytor mellan Sverige och Kina inom bland annat det politiska, akademiska och ekonomiska området. I Västsverige och särskilt i Göteborg är de ekonomiska kontaktytorna mellan Sverige och Kina särskilt stora. Dessa relationer kan skapa ett beroende som gör att vissa kommuner i Västsverige blir mer sårbara för kinesiska påverkansoperationer.
- Av rapporten framgår det att Kina utövar ett reellt om än begränsat inflytande på demokratin i svenska kommuner. Flyktingspionage, hot mot lokala politiska aktörer och kontroll av utbildning i kinesiska utgör exempel på otillbörlig påverkan som riskerar att skada Sveriges demokratiska kärna, den elektorala demokratin.
- Genom industrispionage, inhämtning av känsliga personliga data samt informationspåverkan finns risk för att Kina även skadar värden som betonas inom liberal och deliberativ demokrati. Eftersom de kinesiska påverkansoperationernas fokus riktas mot den kinesiska diasporan i Sverige finns det slutligen risk för att den politiska aktiviteten hos denna grupp minskar vilket kan skada Sveriges politiska jämlikhet.
- I rapporten anförs ett antal policyrekommendationer som syftar till att minska kommunernas sårbarhet för denna typ av otillbörlig kinesisk

påverkan:

- (1) De lokala ekonomiska kontaktytorna mellan Sverige och Kina bör kartläggas ytterligare.
- (2) Kunskapen om omfattningen av självcensur i Kinarelaterade frågor bland lokala svenska samhällsaktörer bör förbättras.
- (3) Förståelsen för hur otillbörlig kinesisk påverkan drabbar den kinesiska diasporan i Sverige bör förstärkas.
- (4) Kännedom om konsekvenserna av att använda kinesisk teknik inom kommunal verksamhet bör stärkas ytterligare.
- (5) Kommunikativa aktiviteter för att sprida kunskap om kinesiska påverkansoperationer bör anordnas.

Summary

- This report aims to increase the understanding of whether and, if so, how Chinese influence operations affect the democracy in Swedish municipalities. To identify which municipalities that are most vulnerable to undue Chinese influence, local contact areas between Sweden and China are mapped out. Well-known examples of Chinese influence operations against the democracy in municipal activities are also described.
- There are relatively extensive local contact areas between Sweden and China in the political, academic, and economic fields, among other areas. In western Sweden and especially in Gothenburg, the economic contact areas between Sweden and China are particularly extensive. These relationships can generate a dependency that makes some municipalities in western Sweden more vulnerable to Chinese influence operations.
- This report shows that China exerts a real, albeit limited, influence on democracy in Swedish municipalities. Refugee espionage, threats against local political actors and control of education in Chinese are examples of undue influence that risk to affect the core of Sweden's democracy, the electoral democracy.
- Through industrial espionage, the collection of sensitive personal data and information influence activities, there is also a risk that China could damage values that are emphasized within liberal and deliberative democracy. Since the Chinese influence operations focus on the Chinese diaspora in Sweden, there is, lastly, a risk that the political activity of this group decreases, which could harm Sweden's political equality.

- The report states a number of policy recommendations that aim to reduce the municipalities' vulnerability to this type of undue Chinese influence:
  - (1) The local economic contact areas between Sweden and China should be further mapped out.
  - (2) The knowledge of self-censorship in China-related issues in the Swedish municipalities should be strengthened.
  - (3) The understanding of how undue Chinese influence affects the Chinese diaspora in Sweden should be increased.
  - (4) Knowledge about the consequences of using Chinese technology in municipal activities should be further strengthened.
  - (5) Communicative activities to spread knowledge about Chinese influence operations should be organized.

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning	4
Summary	6
1. Inledning	9
1.1 Upplägg	10
2. Teori, begrepp och metod	11
2.1 Demokrati	11
2.2 Risker och sårbarhet	13
2.3 Påverkanskampanj, otillbörlig påverkan och påverkansoperationer ..	13
2.4 Metod.....	14
3. Kinesiska påverkanskampanjer i andra länder	15
3.1 Vilka aktörer utövar otillbörlig påverkan?	15
3.2 Vilka påverkansoperationer influerar vilka demokratiområden?	18
4. Lokala kontaktytor mellan Kina och Sverige	25
4.1 Ekonomiska kontaktytor mellan Kina och Sverige på lokal nivå	26
4.2 Akademiska kontaktytor mellan Kina och Sverige på lokal nivå	30
4.3 Politiska kontaktytor mellan Sverige och Kina på lokal nivå	31
5. Kinesiska påverkansoperationer i svenska kommuner	33
5.1 Påverkan mot elektoralt demokrati i svenska kommuner.....	33
5.2 Påverkan mot liberal demokrati i svenska kommuner.....	39
5.3 Påverkan mot deliberativ demokrati i svenska kommuner.....	41
5.4 Påverkan mot deltagardemokrati och egalitär demokrati i svenska kommuner	42
6. Slutsats	43
7. Policyrekommendationer	45

1. Inledning

Under 2000-talets två första decennier växte Kinas närvaro i många svenska lokalsamhällen dramatiskt. Mellan 2002 och 2019 skedde exempelvis 51 kinesiska majoritetsförvärv samt 14 minoritetsförvärv av svenska företag. Flera av dessa förvärv skedde i bolag som AB Volvo, Volvo Cars och Nordic Paper, vilka utgör viktiga arbetsgivare i många svenska städer.¹ Turismen från Kina har också vuxit. Före coronapandemin utgjorde Kina exempelvis det största ursprungslandet för asiatiska turister i Sverige.² Även inom lokalpolitiken har relationerna utvecklats. Antalet samarbeten mellan svenska och kinesiska orter och regioner ökade till exempel från 14 samarbeten år 2000 till att 2016 nå en topp på 49 samarbeten.³ Sedan 2016 har dock både turismen och de politiska utbytena mellan Sverige och Kina minskat. Kinas alltmer auktoritära styre och landets försämrade relationer med Sverige har lett till att kinesisk närvaro i svenska lokalsamhällen får utstå alltmer kritik. I vissa svenska orter finns det rentav en oro för att kinesiskt inflytande kan komma att påverka Sveriges demokrati.⁴ Hittills har det med få undantag inte gjorts några öppna undersökningar om huruvida denna oro har grund i fakta.⁵

Syftet med denna rapport är att på ett förutsättningslöst och vetenskapligt sätt öka förståelsen för om och i så fall hur kinesiska påverkansoperationer influerar demokratin i svenska kommuner.⁶ För att uppnå syftet beskrivs eventuella exempel på otillbörlig påverkan som den kinesiska staten använder för att påverka samhällsområden som berör kommunernas verksamhet. Utöver detta genomförs en kartläggning av i vilka kommuner som kontaktytorna mellan Sverige och Kina är som störst. Beskrivningen av otillbörlig påverkan respektive kartläggningen av kontaktytor används slutligen för att tydliggöra vilka demokratirelaterade risker och sårbarheter som kinesiska påverkansoperationer kan ge upphov till.

1.1 Upplägg

Rapporten inleds med en diskussion kring de centrala teoretiska begreppen i undersökningen. Därefter följer en kort genomgång av de metoder som används i studien. Denna del följs av en sammanfattande redogörelse för hur Kina historiskt har påverkat demokratier utanför Sverige, inte minst på lokal nivå. Efter detta presenteras en kartläggning av ett antal viktiga lokala kontaktytor mellan Kina och Sverige. Sedan ges en beskrivning av historiska exempel på kinesisk påverkan riktad mot demokratin i svenska kommuner. Detta avsnitt följs av en diskussion om vilka risker och sårbarheter som finns relaterade till kinesisk otillbörlig påverkan mot svenska lokalsamhällen i framtiden. Slutligen ges ett antal policyrekommendationer kring hur Sverige kan stärka skyddet av demokratin i den kommunala sektorn från otillbörlig kinesisk påverkan.

2. Teori, begrepp och metod

I rapporten används ett antal teorier och begrepp vars betydelser är omtvistade. För att rapportens analys ska bli så precis som möjligt definieras dessa begrepp i följande avsnitt.

2.1 Demokrati

Eftersom denna rapport syftar till att undersöka hur Kina påverkar demokratin i svenska kommuner måste demokratibegreppet definieras. Både inom och utanför forskarvärlden råder det stor oenighet kring hur demokrati ska förstås.⁷ I denna rapport används det Göteborgsbaserade forskningsinstitutet Varieties of Democracys (V-dem) förståelse av begreppet. V-dem ansluter sig till huvudfåran inom teoriområdet genom att utgå från den breda definitionen av demokrati som ”folkstyre”. Utöver detta separerar V-dem begreppet i sju demokratidimensioner som fångar de viktigaste idéströmningarna inom teoriområdet (elektoral-, liberal-, deltagande-, deliberativ-, egalitär-, majoritär- och konsensusdemokrati). Bland dessa demokratidimensioner fokuserar denna studie på de fem förstnämnda, då dessa bedöms vara särskilt relevanta i förhållande till kinesiska påverkansoperationer. De fem demokratidimensionerna används som analysverktyg för att förstå hur enskilda påverkansoperationer influerar olika delar av demokratin.

Vissa av demokratidimensionerna står delvis i konflikt med varandra och inget politiskt system kan därmed tillfredsställa alla demokratidimensioner fullt ut. Enligt V-dems förståelse av demokrati är dock den elektorala dimensionen ett nödvändigt kriterium för att folkstyre ska uppnås, vilket gör att denna dimension har en särställning i förhållande till övriga

dimensioner.¹⁰ I figur 1 ges övergripande sammanfattningar av de fem demokratidimensionerna.

Figur 1. Demokratidimensioner

Elektoral demokrati

Den elektoral dimensionen inom demokrati fokuserar på valens roll för att utkräva ansvar av ledare och göra ledare mottagliga för folkliga önskemål. Denna princip överensstämmer i hög utsträckning med statsvetaren Robert Dahls polyarkibegrepp. För att folket ska ha möjlighet att påverka politiken genom val krävs inte endast att ledare utgörs av valda representanter samt att fria, allmänna, jämlika, rättvisa och frekventa val anordnas. För att säkerställa att valen verkligen är fria och rättvisa krävs även yttrandefrihet, tillgång till alternativ information samt organisationsfrihet.⁸

Liberal demokrati

Fokus inom den liberala dimensionen av demokrati ligger på att skydda individen från majoritetsförtryck. Maktodelning samt upprätthållande av medborgarliga rättigheter som äganderätt, religionsfrihet och rätt till personlig integritet utgör centrala principer för att nå detta mål. Fokus för maktodelningsprincipen inom liberal demokrati ligger på att upprätthålla ett juridiskt system som är självständigt från staten.

Deltagardemokrati

Enligt den deltagardemokratiska dimensionen betonas värdet av direktdemokrati. Fokus ligger på medborgarnas aktiva deltagande i beslutsfattandet. Politisk aktivism samt medlemskap och aktivitet i partier och civilsamhälleorganisationer uppmuntras. Högt valdeltagande ses också som något positivt. Dessa exempel på politiskt deltagande anses öka jämlikheten i samhället, förbättra styrets kvalitet samt stärka medborgarnas känsla av delaktighet.

Deliberativ demokrati

Enligt den deliberativa dimensionen av demokrati anses det politiska samtalet ha stor betydelse för ett demokratiskt systems kvalitet. Beslutsfattandet bör föregås av ett respektfullt och rationellt samtal med målsättningen att uppnå det allmänna goda. Samtliga implikationer av den egna sidan och motståndarsidans politiska förslag bör tydliggöras på ett ärligt sätt. Politisk debatt som grundas på känslorargument, solidaritet med identitetsgrupper och tvång anses skada demokratin.

Egalitär demokrati

Inom den egalitära demokratidimensionen anses en hög grad av jämlikhet vara nödvändig för att demokrati ska fungera väl. För att vara fullt demokratiskt anses ett samhälle behöva ge medborgarna lika möjligheter att påverka politiken.⁹

2.2 Risker och sårbarhet

Risker kan teoretiskt definieras som möjliga hot i situationer av osäkerhet där beslut måste fattas.¹¹ Den operationella definitionen av begreppet utgår från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) vägledning, i vilken risker analyseras med hjälp av följande tre huvudfrågor: (1) Vad kan hända?, (2) Hur sannolikt är det? och (3) Vad blir konsekvenserna?.¹² Sårbarheter kan teoretiskt definieras som ”ett samhälles mottaglighet och motståndskraft vid förluster”.¹³ Även här utgår rapportens operationalisering från MSB som menar att en analys av sårbarhet syftar till ”att detaljerat analysera hur allvarligt och omfattande en specifik händelse påverkar samhället eller den egna organisationen”. Till skillnad från en riskanalys ska en sårbarhetsanalys enligt MSB genomföras med avseende på ett specifikt riskscenario.¹⁴ I denna rapport kommer risker att identifieras utifrån beskrivningen av de metoder som Kina använder sig av för att påverka demokratin på lokal nivå i olika länder, framför allt i Sverige. Med utgångspunkt från dessa risker, samt en analys av kontaktytorna mellan Kina och Sverige, utvecklas en förståelse för vilka kommuner och samhällssektorer som är särskilt sårbara för kinesisk påverkan samt inom vilka verksamhetsområden som denna sårbarhet är särskilt stor.

2.3 Påverkanskampanj, otillbörlig påverkan och påverkansoperationer

Inom ramen för icke-militära hot från främmande makt utgör påverkanskampanjer det bredaste begreppet. Den offentliga utredning som lade grunden för inrättandet av Myndigheten för psykologiskt försvar använder följande definition: ”I en påverkanskampanj utnyttjar främmande makt samhällets sårbarheter för att uppnå sina mål utan att behöva använda militära medel.”¹⁵ Inom ramen för en påverkanskampanj används ett brett spektrum av tekniker såsom informationspåverkan, diplomatiska och ekonomiska sanktioner samt militära styrkedemonstrationer för att påverka ett samhälle.¹⁶ Även främmande makt har rätt att påverka Sverige genom öppen opinionsbildning. Att däremot ”strategiskt söka efter sårbarheter hos ett annat land och genom dolda metoder inhämta och sprida information för att till exempel påverka den allmänna hållningen i en fråga som kan få konsekvenser för valprocessens integritet är förbjudet enligt folkrätten”.¹⁷ Denna typ av aktiviteter kallas för otillbörlig påverkan.¹⁸ Enskilda metoder

för otillbörlig påverkan inom ramen för en påverkanskampanj benämns som påverkansoperationer.¹⁹

2.4 Metod

Forskningsprojektet har en induktiv ansats och metoden har utvecklats successivt, parallellt med projektets framåtskridande.²⁰ Utöver att granska sekundärlitteratur, inklusive mediala rapporter och artiklar, har även data samlats in med hjälp av mejlkorrespondens och semistrukturerade intervjuer med representanter från relevanta svenska myndigheter, företag och intresseorganisationer. NKK:s omfattande kontaktnät har använts för att nå relevanta samhällsaktörer. Totalt åtta intervjuer har genomförts inom ramen för projektet.²¹ För att bevara informanternas anonymitet benämns de som informant 1, informant 2, informant 3 etcetera, när det hänvisas till dem i texten.

3. Kinesiska påverkanskampanjer i andra länder

Detta avsnitt syftar till att identifiera vilka centrala kinesiska aktörer som bedriver påverkanskampanjer utanför landets gränser samt hur olika påverkansoperationer influerar olika demokratidimensioner.

3.1 Vilka aktörer utövar otillbörlig påverkan?

Även om Kina sedan 1949 är en enpartistat som styrs av Kinas kommunistiska parti (KKP) så finns det mängder av individer, företag och offentliga aktörer med motstridiga agendor i landet. I och med de reformer som genomfördes efter revolutionsledaren Mao Zedongs död i slutet av 1970-talet blev Kina mer pluralistiskt och decentraliserat.²²

Centralregeringen gav lokalregeringar en viss självständighet, inte minst för att uppmuntra till ekonomisk innovation.²³ Sedan dess har privata företag i sektorer som inte anses vara strategiska kunnat verka relativt självständigt från staten. Mer strategiska sektorer såsom energi och infrastruktur dominerar dock fortfarande av statliga företag eller privata företag med nära band till staten, exempelvis Huawei och ZTE.²⁴ Efter Mao-tiden har kinesiska medborgare även tillåtits att resa utomlands relativt fritt. Detta har bland annat lett till att kinesiska studenter har blivit en av de mest dominerande utländska grupperna på många västerländska universitet.²⁵

Samtidigt är KKP alltjämt sammanflätat med den kinesiska staten och det kinesiska samhället.²⁶ Organisatoriskt har partiet en mer styrande funktion och staten en mer implementerande funktion. I allmänhet har dock beslutsfattare höga poster inom både staten och partiet. Under 2010-talet har den politiska makten i Kina dessutom blivit än mer centraliserad och alltmer inflytande har samlats i händerna på kommunistpartiets generalsekreterare Xi Jinping.²⁷ Såväl enskilda medborgare som företag och icke-statliga organisationer mobiliseras för att nå KKP:s mål. Enligt den nationella

underrättelselag som antogs 2017 måste alla kinesiska medborgare och organisationer samarbeta med landets säkerhetstjänst. Lagen omfattar medborgare utomlands samt organisationer, såsom företag, med aktiviteter och dotterbolag i andra länder.²⁸ Därmed har den kinesiska partistaten ett potentiellt inflytande över såväl medborgare som företag även när de befinner sig utanför Kina.

Den kinesiska staten och kommunistpartiet är så integrerade att rapporten inte gör någon åtskillnad mellan dem. Däremot försöker denna studie att analytiskt separera den ”kinesiska staten”, ibland benämnd som ”Kina”, från övriga ”kinesiska aktörer”. Vårt huvudintresse riktas inte mot samtliga kinesiska aktörers verksamhet, utan mot hur den kinesiska staten påverkar demokratin i svenska kommuner. Med detta sagt kan påverkan från den kinesiska staten ske indirekt via andra aktörer, exempelvis företag. Begreppet ”kinesiska aktörer” används för personer med en tydlig koppling till Kina, framför allt personer med kinesiskt medborgarskap samt för organisationer som är registrerade i Kina inklusive Hongkong. I begreppet inkluderas även icke-kinesiska medborgare och organisationer med registrering utanför Kina som är en del av den kinesiska statens internationella nätverk. I faktarutan nedan ges exempel på de viktigaste kinesiska statsaktörer som knutits till påverkansoperationer i andra länder.

Figur 2. Exempel på kinesiska statsaktörer som bedriver påverkanskampanjer

Enhetsfronten

En stor del av kinesiska påverkanskampanjer bedrivs genom den så kallade enhetsfronten (统一战线). Enhetsfronten utgör både en idé och en organisation. Som idé syftar enhetsfronten till att stärka Kinas statsmakt genom samarbete med icke-kommunistiska organisationer. Som organisation finns ”centrala avdelningen för enhetsfronten” (United Front Work Department, UFWD, 中共中央统一战线工作部) som ligger under kommunistpartiets centralkommitté. UFWD syftar framför allt till att skapa stöd för KKP:s politik utomlands genom att knyta band till den kinesiska diasporan och utländska samhällseliter.²⁹ Kontakter med utlandskineser organiseras bland annat av ”kontoret för utlandskinesers angelägenheter” (Overseas Chinese Affairs Office, OCAO, 国务院侨务办公室) som ligger under UFWD.

Utrikesministeriet

Kinesiska påverkanskampanjer drivs även av utrikesministeriet (Ministry of Foreign Affairs, MOFA, 外交部) genom organisationens utländska representationer. I Sverige har Kina en ambassad i Stockholm och ett konsulat i Göteborg. År 2022 fanns 35 anställda på ambassaden och 8 anställda på konsulatet.³⁰

Ministeriet för statssäkerhet

I Kina utgör ”ministeriet för statssäkerhet” (Ministry of State Security, MSS, 国家安全部) landets civila underrättelsetjänstmyndighet. Organisationen ansvarar för kontraspionage, underrättelseinhämtning från utlandet och politisk säkerhet. Inom ramen för informationskampanjer anklagas MSS framför allt för att bedriva industrispionage och flyktingspionage.³¹

Folkets befrielsearmé

Det finns även en mängd olika underrättelsetjänster knutna till den kinesiska militären, ”folkets befrielsearmé” (People’s Liberation Army, PLA, 中国人民解放军). Utöver militär informationsinhämtning anklagas PLA även för att bedriva omfattande industrispionage.³²

KKP:s internationella avdelning för centralkommittén

”KKP:s internationella avdelning för centralkommittén” (International Department of the Central Committee of the Chinese Communist Party, CCP-ID, 中国共产党中央委员会对外联络部) verkar för att genomdriva partiets internationella målsättningar genom att utveckla direkta relationer med partier i andra länder. Denna partialog utgör ett potentiellt kraftigt verktyg både för att sprida auktoritära idéer och för att gynna Kinas bredare mål inom den internationella politiken.³³

3.2 Vilka påverkansoperationer influerar vilka demokratiområden?

Kina har under lång tid försökt påverka demokratin i Taiwan och Hongkong, samhällen som Kina anser utgör en del av Kina.³⁴ Från början av 2000-talet har det även framförts varningar om att Kina kan komma att sprida sitt auktoritära styrelseskick till utvecklingsländer.³⁵ Sedan mitten av 2010-talet har det dessutom diskuterats hur och i vilken utsträckning som Kina kan påverka delar av etablerade demokratiers politiska system i en odemokratisk riktning.³⁶ I avsnitten nedan finns exempel på hur Kina har använt påverkanskampanjer för att influera olika demokratidimensioner i politiska system utanför det egna landets gränser.

3.2.1 Påverkan mot elektoral demokrati

Det finns ett stort antal exempel på att Kina har påverkat olika delar av den elektoral dimensionen i andra länders politiska system. När det gäller påverkan mot själva valsystemet finns det dock hittills inte några exempel på att Kina skulle ha haft någon direkt påverkan på andra länders röstningsförfarande, åtminstone inte i etablerade västerländska demokratier.³⁷ Däremot finns det ett växande antal fall som visar att Kina använt sig av otillbörliga medel för att stödja politiska kandidater som anses gynna Kinas intressen i andra länder. År 2017 tvingades den australiska politikern Sam Dastyari, som uppmuntrade sitt lands regering att ”respektera” Kinas territoriella intressen, exempelvis att avgå efter att det framkommit att han hade erhållit pengar från Kina.³⁸ Under 2022 har det även framförts trovärdiga belägg för att en australisk-kinesisk affärsman ska ha satt upp ett konto för att stödja politiska kandidater som agerar i enlighet med Kinas intressen. Storbritanniens underrättelsetjänst har å sin sida anklagat den engelsk-kinesiska advokaten Christine Lee för att på uppdrag av kinesiska enhetsfronten ha fört över pengar till brittiska partier och aspirerande politiker. Syftet ska ha varit att påverka Storbritanniens politiska landskap i en KKP-vänlig riktning.³⁹

Vid sidan av att tillhandahålla positiva incitament finns även exempel på att kinesiska statsaktörer har använt sig av hot för att avskräcka Kinakritiska kandidater från att engagera sig i politiken. Enligt rapporter ska den kinesiska underrättelsetjänsten exempelvis ha riktat dödshot mot den tidigare Tiananmen-aktivisten och numera kinesisk-amerikanska politikern Yan

Xiong.⁴⁰ Ur valdemokratisk synvinkel är dessa exempel mycket problematiska, eftersom de hindrar politiska kandidater från att konkurrera med varandra på lika villkor.

Kinesiska påverkansoperationer har även påverkat yttrandefriheten och organisationsfriheten utanför landets gränser negativt. Det finns många fall av politiskt spionage, till exempel har kinesiska statsaktörer övervakat öppna politiska uppfattningar hos kinesiska medborgare, inte minst studenter och akademiker, i andra länder. Många kinesiska studenter har uppgett att de utövar själv censur i klassrummen av rädsla för att kinesiska klasskamrater ska rapportera dem till hemlandets myndigheter. Det finns uppgifter om att familjer till kinesiska studenter som har utövat regimkritik vid utländska universitet har blivit hotade. Det finns även exempel på att studenter som inte härstammar från Kina har utövat själv censur bland annat för att undvika att själva få problem med att erhålla visum till Kina i framtiden samt för att skydda sina kinesiska klasskamrater.⁴¹ Kina använder sig också av flyktingspionage, som är en form av politiskt spionage. Flyktingspionage som riktar sig mot dissidenter, inte minst aktivister från Tibet och Xinjiang, har historiskt varit särskilt intensivt.⁴² Hot om repressalier och själv censur tystar kritik och avskräcker från politisk aktivitet vilket påverkar yttrandefriheten och organisationsfriheten negativt.

Kinesiska påverkansoperationer mot utbildnings- och publicistsektorn i andra länder kan också influera delar av elektoral demokrati som yttrandefrihet och tillgång till alternativa informationskällor. Sedan 2004 har Kina exempelvis etablerat ett stort antal Konfuciusklassrum och över 500 Konfuciusinstitut runt om i världen. Klassrummen kopplas i allmänhet till utländska skolor, och instituten kopplas oftast till lärosäten utomlands. Huvudsyftet är att tillhandahålla kulturaktiviteter samt undervisning i kinesiska. Det finns många exempel på att personal vid Konfuciusklassrum respektive institut har försökt stoppa diskussioner om känsliga ämnen som Taiwan och Tibet vid de skolor och universitet som dessa har varit knutna till.⁴³ Konfuciusinstituten har, liksom Konfuciusklassrummen, finansierats av kinesiska myndigheter. Vid sidan av Konfuciusklassrummen utövar KKP även ideologiskt inflytande över ett stort antal skolor för utlandskineser. Detta underlättas av att många av dessa skolor erhåller olika typer av stöd från kinesiska myndigheter.⁴⁴

Inom den publicistiska sektorn har Kina försökt få utländska organisationer att ta bort känsliga akademiska publikationer. I augusti 2017 tog exempelvis Cambridge University Press (CUP) bort 300 vetenskapliga artiklar som diskuterade känsliga politiska ämnen från en kinesisk webbsida som tillhandahöll den prestigefyllda tidskriften *China Quarterly*. Åtgärden kom efter att en kinesisk myndighet hade hotat att stoppa åtkomsten till alla CUP-tidskrifter från Kina. Efter att ha fått utstå omfattande kritik valde dock CUP att omvärdera sitt beslut.⁴⁵

Slutligen kan kinesisk informationspåverkan genom internationella medier, både traditionella och sociala medier, påverka elektorala dimensioner som yttrandefrihet och tillgång till alternativa informationskällor negativt. En av världens största appar för sociala medier Tiktok, med en miljard månatliga användare globalt, har exempelvis skapat oro i många länder. Internationellt finns det en oro för att Tiktoks algoritm, som kontrolleras av det kinesiska företaget ByteDance, påverkar och censurerar innehåll i appen i en KKP-vänlig riktning. Det finns exempel på att appen inte har tillåtit referenser till känsliga ämnen som Taiwan och Tibet.⁴⁶

3.2.2. Påverkan mot liberal demokrati

Internationellt finns det även många exempel på att kinesiska påverkansoperationer influerar den liberala demokratidimensionen negativt. Detta gäller framför allt olika typer av spionage. I Kinas underrättelseverksamhet läggs fokus på att mobilisera en stor del av det kinesiska samhället för att delta i underrättelseinhämtning. Bland personer som rekryteras finns exempelvis utlandsplacerade kinesiska medborgare, enskilda entreprenörer och forskare.⁴⁷ Kinesisk underrättelseverksamhet fokuserar särskilt på att samla in känsliga personliga data, exempelvis information om individers hälsa eller rörelsebeteende. Dessa data kan sedan användas för att utöva påtryckningar.⁴⁸ Utöver att dessa påtryckningar kan vara problematiska ur ett bredare demokratiperspektiv påverkar inhämtning av känslig personlig information även rätten till personlig integritet, vilket skadar den liberala demokratidimensionen.

Appen Tiktok är även problematisk ur ett integritetsperspektiv. Appen har pekats ut för att inhämta stora informationsmängder från användarna, såsom vilka man ringer, vad man filmar samt ens sökningar på internet. Vidare finns det uppgifter om att Tiktok delar den insamlade informationen med Kinas underrättelse- och säkerhetstjänster.⁴⁹ De påstådda kopplingarna mellan appen och de kinesiska säkerhets- och underrättelsetjänsterna gör denna datainsamling särskilt problematisk.⁵⁰

Utöver att Kina bedriver omfattande politiskt spionage har amerikansk underrättelsetjänst pekat ut landet som en av de stater som är mest aktiva när det gäller industrispionage.⁵¹ Kinas industrispionage syftar i allmänhet till att erhålla teknologi inom områden som har pekats ut som strategiskt viktiga av den kinesiska regeringen.⁵² Industrispionage kränker framför allt liberaldemokratiska områden som äganderätten men kan även påverka den personliga integriteten hos dem som drabbas.

3.2.3. Påverkan mot deliberativ demokrati

Det finns även exempel på att kinesiska påverkanskampanjer influerar den deliberativa demokratidimensionen negativt. Detta sker framför allt genom Kinas inflytande över traditionella och sociala medier. Under de senaste åren har den kinesiska staten exempelvis kopplat ett starkare grepp om traditionella medier utomlands. Detta har skett både genom att kinesiska medieorganisationer har etablerat sig utanför Kina och genom att kinesiska aktörer har köpt upp stora utländska medieföretag. Dessa medier har i sin tur spridit narrativ som harmonierar med KKP:s inhemska propaganda, däribland att covid härstammar från en militärbas i USA samt att det finns amerikanska biolaboratorier i Ukraina.⁵³

När det gäller sociala medier sprider KKP sitt narrativ genom frivilliga, ofta nationalistiska internetanvändare (benämnda ”de små rosa” 小粉红), avlönade internetanvändare (kallade ”50-örespartiet” 五毛党) samt olika kommersiella aktörer som tjänar pengar på att föra vidare partiets budskap. Kinesiska aktörer har även anknutit till ideologin hos lokala aktörer utomlands, inte minst den politiska oppositionen, för att sprida sina narrativ.⁵⁴ Spridningen av falska nyheter genom kanaler för sociala medier är omfattande. Under Taiwans president Tsai Ing-wens första mandatperiod (2016–2020) spreds till exempel en falsk historia om att det taiwanesiska regeringspartiet Democratic Progressive Party (DPP) planerade att låna ut

2 000 värdefulla kulturella relikter till Japan under en 50-årsperiod. Generellt sett tenderar desinformation av denna typ att öka den politiska polariseringen i ett samhälle. Det finns dock även exempel på att samhällen som upplever sig vara under starkt yttre hot, som det taiwanesiska, snarare svetsas samman av falska nyheter.⁵⁵ Desinformation och ökad polarisering gynnar inte ett respektfullt och rationellt politiskt samtal och skadar därmed den deliberativa dimensionen av demokrati.

3.2.4. Påverkan mot deltagardemokrati och egalitär demokrati

Slutligen finns det även exempel på att kinesiska påverkansoperationer influerar de deltagardemokratiska och egalitära aspekterna av demokrati i andra länder. Politiskt spionage och flyktingspionage kan exempelvis leda till minskat politiskt deltagande hos den kinesiska diasporan. I många länder är denna grupp redan politiskt relativt marginaliserad och därmed påverkas även den egalitära dimensionen av demokrati.

Enligt KKP anses en del av den kinesiska diasporan vara lojal, och en del anses utgöra en potentiell fara. Till den lojala delen räknas de människor som är potentiellt patriotiska. Den andra delen utgörs av människor som skulle kunna verka för politisk förändring i Kina. Den senare gruppen utsätts för såväl spionage som påtryckningar utanför Kinas gränser.⁵⁶ Kinas utbildningsministerium betonade i ett dokument 2016 vikten av att utlandsstudenter följer partiets linje samt sprider ”positiv patriotisk energi” vid utländska universitet. Enligt dokumentet var det även viktigt att nätverk etablerades i syfte att föra samman kinesiska studenter utomlands med de kinesiska ambassaderna och konsulatet, detta för att studenterna, även utomlands, skulle ”känna av moderlandets närvaro”. China Students and Scholar Association (CSSA), som etablerades i slutet av 1970-talet, är ett sådant nätverk. CSSA både finansieras och får politisk rådgivning av kinesiska myndigheter. Organisationen har anklagats för att bedriva bland annat spionage i Kanada och USA. Den angiverikultur som vissa delar av CSSA präglas av skapar vidare också själv censur bland studenterna. I ett tal som USA:s tidigare vicepresident Mike Pence höll i oktober 2018 anklagades CSSA för att rapportera till kinesiska ambassader och konsulat när kinesiska studenter eller amerikanska universitet avvikit från KKP:s linje.⁵⁷

Det finns dessutom exempel på att kinesiska medier använt sig av sexistisk propaganda för att svartmåla politiska motståndare utomlands. Ett budskap som lyfts fram i kinesisk media har exempelvis varit att Taiwans kvinnliga president skulle vara särskilt känslomässig och radikal för att hon är ogift.⁵⁸ Denna typ av argument som kan skada den egalitära dimensionen av demokrati är vanlig inom rysk informationspåverkan men används hittills mindre av kinesiska avsändare.⁵⁹

Beskrivningen ovan kring vilka demokratidimensioner som är mest sårbara för olika typer av kinesiska påverkansoperationer sammanfattas i figur 3.

Figur 3. Demokratidimensioner som är mest sårbara för kinesiska påverkansoperationer i andra länder

Demokratidimension	Exempel på påverkansoperation som skadar respektive demokratidimension
Elektoral demokrati Valen ska göra ledare lyhörda och ansvariga inför medborgarna.	• Otillbörlig påverkan mot valda representanter • Otillbörlig påverkan mot utbildningsväsende och publicister • Politiskt spionage inklusive flyktingspionage • Informationspåverkan genom media
Liberal demokrati Rättigheter ska skydda individer mot statligt förtryck och majoritetsförtryck.	• Inhämtning av individers personliga data • Industrispionage
Deliberativ demokrati Beslutsfattande ska ha det gemensamma bästa som mål och föregås av rationell och respektfull dialog.	• Spridning av desinformation • Polariserande informationspåverkan
Deltagardemokrati Medborgarna ska aktivt och direkt delta i beslutsfattande.	• Politiskt spionage inklusive flyktingspionage
Egalitär demokrati Medborgarna ska ha jämlika möjligheter att påverka politiken.	• Politiskt spionage inklusive flyktingspionage

4. Lokala kontaktytor mellan Kina och Sverige

Kina och Europa har under de senaste åren fått fler kontaktytor, inte minst på lokal nivå, inom bland annat de demografiska, ekonomiska och politiska områdena. Under 1800-talet växte stora kinesiska migrantsamhällen fram i många lokalsamhällen utanför Kinas gränser, framför allt i Nordamerika och Sydostasien. Detta skedde även i Europa efter andra världskrigets slut. Efter de ekonomiska reformerna i Kina 1979 började allt fler människor från landet söka sig utomlands i syfte att arbeta eller studera. Personer tillhörande denna migrationsvåg som kallas nya migranter (新桥) är ofta upp vuxna och utbildade i Kina.⁶⁰

De ekonomiska kontaktytorna mellan Europa och Kina har också blivit fler. Kinesiska företag har investerat omfattande summor i utlandet, särskilt under mitten av 2010-talet. Kinesiska investeringar i EU27 och Storbritannien mer än femtiodubblades från 100 miljarder euro år 2000 till 5,5 miljarder euro 2020, med en topp på 44,2 miljarder euro 2016.⁶¹ I Kinas projekt Belt and Road Initiative, eller den nya sidenvägen som det också kallas, pekas särskilt infrastrukturinvesteringar som gynnar lokalsamhällen ut som ett prioriterat område.⁶² Det finns exempel på hur infrastrukturprojekt av central betydelse för vissa länder, exempelvis hamnen Piraeus i Aten, har blivit köpta av kinesiska företag.⁶³

Slutligen har även de politiska kontaktytorna på lokal nivå mellan Kina och omvärlden blivit allt fler. Efter revolutionen 1949 var det kommunistiska Kina relativt internationellt isolerat, men folkrepubliken erkändes gradvis av allt fler länder. Parallellt med detta har subnationella politiska samarbeten mellan Kina och omvärlden också blivit vanligare.⁶⁴ Under 1980-talet ökade intresset från Kinas ”ekonomiska zoner”, det vill säga geografiska områden med relativt marknadsorienterade regler, för att etablera kontakter med utländska städer. Utvecklingen tilltog efter 2001, då Kina gick med i Världshandelsorganisationen. Till följd av detta började kinesiska städer och

provinser att etablera samarbeten med lokala nivåer, exempelvis kommuner och delstatsregeringar, i andra länder. Från kinesiskt håll kontrolleras dessa samarbeten till viss del från central nivå, eftersom kinesiska städer måste ha godkännande från ”det kinesiska folkets förening för vänskap med främmande länder” (The Chinese People’s Association for Friendship with Foreign Countries, CPAFFC, 中国人民对外友好协会) för att få inleda subnationella samarbeten.⁶⁵

De lokala kontaktytorna mellan Kina och Sverige har också vuxit. År 2021 levde i Sverige drygt 40 000 personer som var födda i Kina eller som hade två föräldrar som fötts i Kina.⁶⁶ De flesta kinesiska migranter som kom till Sverige 2021 bosatte sig i landets storstadsområden, varav 40 procent i Stockholm.⁶⁷ Idag finns det omfattande lokala kontaktytor mellan Sverige och Kina inom de ekonomiska, akademiska och politiska områdena.

Det ökade utbytet mellan Kina och Sverige leder till ett ökat ömsesidigt beroende. Beroendet i kombination med kinesiska påverkansoperationer skulle dock kunna få konsekvenser för demokratin i svenska kommuner. Av detta skäl genomförs här en övergripande kartläggning av lokala kontaktytor mellan Sverige och Kina i form av tre delstudier.

4.1 Ekonomiska kontaktytor mellan Kina och Sverige på lokal nivå

De ekonomiska kontaktytorna mellan Kina och Sverige är omfattande. Under det första kvartalet 2022 gick 3,5 procent av Sveriges export till Kina medan 6,2 procent av importen kom från Kina.⁶⁸ Många svenska företag har en stor del av sin omsättning i Kina, vilket gör dem beroende av den kinesiska marknaden.⁶⁹ I takt med att kinesiska företag har blivit alltmer konkurrenskraftiga har de också blivit viktiga affärspartner till såväl den privata som den offentliga sektorn i Sverige. En del upphandlingar har fått stor uppmärksamhet i svensk media, exempelvis det statliga kinesiska företaget China Railway Tunnel Groups (CRTG) uppdrag i Stockholms tunnelbanesystem samt Swedavias anlitande av det kinesiska företaget Nuctech för att modernisera säkerhetskontrollen på Arlanda.⁷⁰

Ett annat område som har fått stor uppmärksamhet är kinesiska investeringar i Sverige. En del av dessa investeringar har skett i kritisk infrastruktur som har varit av stor relevans för svenska kommuner. Kina är till exempel en stor ägare av den svenska vindkraften. År 2022 ägdes cirka 10 procent av den svenska vindkraften av kinesiska bolag som China General Nuclear (CGN) och i Norrbotten är andelen så hög som 19,7 procent. Eftersom den svenska vindkapaciteten väntas byggas ut menar dock en expert på området att Kinas totala ägandeandel av hela Sveriges vindkraft förväntas sjunka till någonstans runt 7 procent år 2024.⁷¹ Ett annat exempel på storskaliga kinesiska investeringsplaner i Sverige är den hamn i Lysekil som ett kinesiskt företag försökte utveckla i slutet av 2017. Dessa planer avbröts dock efter omfattande kritik i svensk media, framför allt kring de miljömässiga och säkerhetspolitiska delarna av projektet.⁷²

Kinesiska företag har även genomfört relativt omfattande bolagsförvärv i Sverige. Information om den geografiska spridningen av dessa förvärv kan användas som en indikator på var i Sverige som Kinas ekonomiska inflytande är som störst. I en studie från 2019 kartlade Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) kinesiska bolagsförvärv i Sverige och identifierade totalt 65 bolagsförvärv.⁷³ Kartläggningen visade att det mellan 2002 och 2019 skedde 51 kinesiska majoritetsförvärv samt 14 minoritetsförvärv av svenska företag. I en uppdaterad version av rapporten identifieras 78 bolagsförvärv av FOI.⁷⁴

Som en del av arbetet med föreliggande rapport har det undersökts var i Sverige som ett urval av företagen från FOI:s lista har sina anställda. I undersökningen har endast företag som omsätter minst tio miljoner kronor per år och som har en kinesisk majoritetsägare inkluderats. Urvalet har ytterligare begränsats då några av företagen har gått i konkurs, medan några företag har uppgett att dessa inte längre har en kinesisk ägare. Vissa företag har dessutom visat sig vara dotterbolag till kinesiskägda bolag. Dessa har inte heller inkluderats i studien. Bland de 78 kinesiskägda bolag som inkluderas i FOI:s data valdes totalt 29 ut. Dessa kontaktades via mejl och telefon för att ta reda på (1) hur många anställda respektive företag har i Sverige, (2) i vilka kommuner som respektive företag har anställda samt (3) hur många anställda dessa har i respektive kommun.

De flesta av företagen som återkopplade svarade på samtliga frågor. Vissa företag föredrog dock att inte uppge fullständig information om sina anställda, i termer av antal anställda i respektive kommun. En del hade inte vetskap om all information som efterfrågades. En annan utmaning i informationsinsamlingen var att ett flertal företag inte återkopplade alls, trots upprepade kontaktförsök via både mejl och telefon. Totalt inkluderades data rörande 25 företag i denna undersökning.

Majoriteten av de företag som återkopplade svarade att deras respektive arbetsplatser låg i kommuner belägna i Västsverige, främst i Göteborg, men även i andra närliggande kommuner såsom Varberg, Bengtsfors, Mölndal samt Härryda. En del företag uppgav dock att deras respektive arbetsplatser låg i exempelvis Stockholm, Umeå respektive Lund.

Eftersom Volvo Cars har betydligt många fler anställda i Sverige än något annat företag som inkluderats i studien redovisas detta företags siffror separat. Enligt den information som har erhållits från Volvo Cars hade företaget 25 400 anställda i Sverige 2021.⁷⁵ Dessa arbetade huvudsakligen i Göteborg, Olofström, Lund, Skövde, Stockholm och Borås.

De arbetstillfällena som kinesiskägda företag genererar leder ofta till ett antal andra jobb i kommunerna där de är verksamma, eftersom företagen och dess anställda köper varor och tjänster lokalt. Detta gör att de indirekta ekonomiska beroendet av Kina på det stora hela blir större än vad som framgår i studien.

Figuren nedan visar att de flesta av företagen i Sverige som är majoritetsägda av Kina är koncentrerade till kommuner i Västsverige.

Figur 4. Geografisk fördelning av anställda på företag i Sverige med kinesisk majoritetsägare

Landsdel	Kommun	Antal anställda ⁷⁶
Västra Sverige	Göteborg	20 746 (totalt) 20 655 (Volvo Cars)
	Skövde	2 000 (Volvo Cars)
	Trollhättan	320
	Borås	300 (Volvo Cars)
	Kristinehamn	250
	Säffle	170
	Härryda	110
	Eda	80
	Bengtsfors	61
	Karlskoga	36
	Varberg	35
	Mölnadal	4
	Jönköping	1
		Totalt västra Sverige: 24 113 (varav 22 955 vid Volvo Cars)
Östra Sverige	Järfälla	350
	Stockholm	192 (totalt) 100 (Volvo Cars)
	Norrköping	65
	Linköping	26
	Katrineholm	13
	Eskilstuna	6
	Nyköping	3
		Totalt östra Sverige: 655 (varav 100 vid Volvo Cars)
Södra Sverige	Olofström	2 400 (Volvo Cars)
	Malmö	585
	Lund	218 (totalt) 150 (Volvo Cars)
	Kalmar	27
	Kristianstad	15
	Kungsbacka	7
	Veinge	1
		Totalt södra Sverige: 3253 (varav 2 550 vid Volvo Cars)
Norra Sverige	Umeå	49
	Östersund	1
		Totalt norra Sverige: 50

4.2 Akademiska kontaktytor mellan Kina och Sverige på lokal nivå

Sedan millennieskiftet har även ett växande nätverk av akademiska relationer vuxit fram mellan Kina och Sverige. Samtidigt finns stora variationer i hur täta samarbeten olika lärosäten har med Kina. Detta kan i sin tur påverka hur beroende en viss kommun eller region är av att upprätthålla goda relationer med kinesiska motparter. Många kommuner har nära kontakt med sina lokala lärosäten och samarbetar även när det gäller kontakter med kinesiska motparter exempelvis inom ramen för väntortssamarbeten med Kina.⁷⁷ Av detta skäl är svenska lärosätens samarbeten med Kina relevant för kommuner i Sverige.

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) har jämfört omfattningen av svenska lärosätens forskningssamarbeten med Kina genom att studera sampublicerade vetenskapliga tidskrifter.⁷⁸ I studien undersöks hur stor andel av svenska lärosätens sampublicerade vetenskapliga artiklar med färre än 100 medförfattare under perioden 2010–2019 som har utvecklats tillsammans med kinesiska samarbetsparter. Som framgår i figur 5 är samarbetena särskilt omfattande på mer tekniskt orienterade lärosäten som Kungliga Tekniska Högskolan, Mälardalens universitet och Luleå tekniska universitet. Det finns dock inget tydligt samband mellan geografi och samverkan med Kina när det gäller lärosäten. Lärosäten i västra Sverige samarbetar inte i större utsträckning med Kina än lärosäten i andra delar av landet.

Lärosäten	Kommuner med campus	Andel sampublicationer med kinesiska partner
Kungliga Tekniska Högskolan	Stockholm	10,7 %
Mälardalens universitet	Västerås, Eskilstuna	7,6 %
Luleå tekniska universitet	Luleå, Piteå, Skellefteå, Kiruna	6,3 %
Högskolan Dalarna	Borlänge, Falun	5,6 %
Chalmers tekniska högskola	Göteborg	5,6 %
Högskolan i Gävle	Gävle	4,9 %
Högskolan i Borås	Borås	4,8 %
Uppsala universitet	Uppsala, Visby	4,6 %
Stockholms universitet	Stockholm	4,5 %
Lunds universitet	Lund, Malmö, Helsingborg	4,2 %

4.3 Politiska kontaktytor mellan Sverige och Kina på lokal nivå

När det gäller subnationella kontakter mellan svenska kommuner och kinesiska motsvarigheter fanns det länge en trend mot fler och fördjupade kontakter. Subnationella samarbeten mellan Sverige och Kina har antingen haft formen av vänortssamarbeten eller Sidafinansierade demokratiprojekt benämnda som kommunala partnerskap.⁷⁹ De svenska subnationella samarbetena med Kina har kretsat kring olika teman, exempelvis affärssamarbeten, hållbar utveckling, kultur och demokrati.

Medan antalet subnationella samarbeten mellan Sverige och Kina ökade stadigt mellan 1993 och 2016 har denna trend vänt under de senaste åren. Sedan 2017 har 21 subnationella avtal mellan Sverige och Kina sagts upp, samtliga utom ett på initiativ från den svenska sidan. Bristen på respekt för mänskliga rättigheter i Kina, försämrade relationer mellan Sverige och Kina samt brist på aktivitet i samarbetena har nämnts som skäl till att säga upp avtal.⁸⁰ Det finns dock alltså ett antal subnationella samarbeten kvar mellan Sverige och Kina även om de flesta för tillfället (2022) har låg aktivitet på grund av coronapandemin. I figur 6 redovisas den geografiska spridningen av dessa samarbeten. Som framgår av figuren finns det inte något tydligt geografiskt fokus rörande vilka delar av Sverige som har särskilt många kinesiska samarbetsparter.

Figur 6. Geografisk spridning av subnationella samarbeten mellan svenska kommuner och kinesiska motparter		
Landsdel	Svensk kommun respektive kinesisk motpart	Antal samarbeten
Västra Sverige	Bengtsfors – Wuzhou Borås – Yancheng Göteborgs Stad – Shanghai Skövde – Zhangjiakou Åmål – Dunhuang	Totalt antal: 5
Östra Sverige	Eskilstuna – Linyi Linköping – Guangzhou Linköping – Macau	Totalt antal: 3
Södra Sverige	Jönköping – Tianjin Karlskrona – Chuxiong Lund – Hangzhou Malmö – Tangshan	Totalt antal: 4
Norra Sverige	Bollnäs – Heze Umeå – Qufu Umeå – Lanzhou Umeå – Xi'an Östersund – Jilin	Totalt antal: 5

5. Kinesiska påverkansoperationer i svenska kommuner

I detta avsnitt presenteras en beskrivning av hur Kina påverkar demokrati i svenska kommuner. Givet kommunernas breda ansvar är det inte endast den lokaldemokratiska valprocessen som kan påverkas negativt av främmande makt. Demokratin inom en bred palett av verksamheter som relaterar till kommunernas ansvarsområden är känslig för utländska påverkanskampanjer. Rapporten utgår därför från ett ganska brett perspektiv i analysen av hur otillbörlig påverkan mot demokrati påverkar den kommunala verksamheten. Se slutnot för en sammanfattning av kommunernas ansvar i den svenska förvaltningen.⁸¹

5.1 Påverkan mot elektoral demokrati i svenska kommuner

När det gäller själva röstningsprocessen bedömer Sveriges säkerhetsmyndigheter visserligen att riskerna för utländsk påverkan har ökat, men att det än så länge inte finns några exempel på att påverkan skulle ha ägt rum i tidigare val, varken på den nationella eller den lokala nivån.⁸² Det finns dock andra exempel på att Kina påverkar elektoral demokrati i kommuner. Detta gäller framför allt otillbörlig påverkan mot kommunala representanter, kommunal utbildning samt politiskt spionage inklusive flyktingspionage.

5.1.1. Otillbörlig påverkan mot kommunpolitiker

Det finns exempel på att Kina har haft mer eller mindre omfattande kontakter med enskilda valda kommunpolitiker. Det mest kända exemplet utgörs av Nackapolitikern Lydia Liu som 2019 tvingades lämna Kristdemokraterna (KD) efter att ett reportage från Sveriges Radio avslöjat att hon hade haft kontakt med den kinesiska enhetsfronten. I intervjuer med media har Liu inte nekat till anklagelserna men argumenterat för att hon inte

heller har företrätt kinesiska intressen: ”Mitt jobb är att främja affärer mellan Sverige och Kina. Jag jobbar för småföretagarnas intressen, inte Kinas intressen.”⁸³ Den kinesiska ambassaden i Stockholm har även haft kontakt med Uppsalapolitikern Stefan Hanna som tidigare var kommunalråd för Centerpartiet, men som numera är ordförande för det nystartade Utvecklingspartiet demokraterna. Hanna hjälpte 2020 till att anordna samt boka lokal till ett event med den kinesiska ambassadören under vilket bland annat Kinas syn på landets politik i provinsen Xinjiang lyftes fram.⁸⁴ Det finns även andra exempel på att Kina bjudit in kommunföreträdare till konferenser och liknande där landets företrädare ger sin bild av frågor som offentlig förvaltning eller demokrati.⁸⁵

Att lokalpolitiker har kontakt med Kina är inte nödvändigtvis problematiskt men eftersom Kina har använt ekonomiska morötter för att påverka utländska politiker kan denna typ av kontakter vara känsliga. Hittills finns det dock inga bevis för att Kina skulle ha utnyttjat denna typ av verktyg gentemot svenska lokalpolitiker. Det finns dock exempel på att kinesiska aktörer har velat bjuda kommunala tjänstemän på olika typer av kulturaktiviteter för att uppmuntra till mer samarbete.⁸⁶ Därmed finns en risk för att Kina har använt eller använder ekonomiska morötter för att även påverka svenska lokalpolitiker att agera i enlighet med Kinas intressen.

Kina kan dock även ha påverkat lokalpolitiker inom kommunsektorn indirekt genom att uppmuntra till själv censur. Det finns flera exempel på att den kinesiska ambassaden har uttryckt svepande kritik eller hot mot aktörer som anses motverka kinesiska intressen. Politiska partier och individuella journalister, aktivister och forskare har utsatts för kritik.⁸⁷ Kina har även infört straffåtgärder mot Sverige exempelvis genom att ambassaden har varnat för säkerhetsrisker i samband med resor till Sverige.⁸⁸ Svenska företag som H&M har drabbats av politiskt pådrivna kinesiska bojkottkampanjer.⁸⁹ Åtminstone vid ett tillfälle har den tidigare kinesiska ambassadören Gui Congyou hotat en kommun, mer konkret Göteborg. I en intervju med Göteborgs-Posten 2019 uttryckte Gui Congyou att ett avslutat vänortssamarbete mellan Göteborg och Shanghai utan tvekan skulle få konsekvenser och tillade följande: ”Det är inte nyttigt för våra två länders intressen och överensstämmer inte med Göteborgs folks och Shanghais folks förhoppningar om att utveckla goda relationer. [...] Vi hoppas att de tänker efter tre gånger innan de agerar och anpassar sig till tiden och de båda ländernas folks intressen och förhoppningar.”⁹⁰

Kinesiska aktörers svepande hot verkar ofta ha fått kontraproduktiva konsekvenser. Kinas agerande mot Sverige anges exempelvis som ett av de tre viktigaste skälen till att lokala beslutsfattare har valt att säga upp vänortsavtal eller kommunala partnerskap mellan Sverige och Kina.⁹¹ Samtidigt finns det även fall av att de svepande hoten kan avskräcka kommuner från att förarga Kina. När styret i Skellefteå beslutade att säga upp sitt vänortsavtal med Tongling uppmanade företrädare för stadens näringsliv exempelvis kommunen att göra detta på ett diskret sätt för att inte framkalla en kraftig motreaktion från den kinesiska sidan.⁹² I Göteborg valde beslutsfattarna att inte helt säga upp vänortsavtalet med Shanghai trots att diskussionen hade föregåtts av en het politisk debatt. Endast tilläggsavtalet som ingicks med Shanghai 2003 sades upp medan vänortssamarbetet från 1986 lämnades intakt.⁹³ Den utåtriktade kommunikationen kring hur långt Göteborgs beslutsfattare sträckte sig när det gällde att säga upp avtalet har varit relativt otydlig.⁹⁴ Med avstamp i den information som denna studie bygger på är Göteborg den enda svenska kommun som har valt att inte säga upp sitt samarbete med sin kinesiska vänort efter att frågan blivit ett politiserat ämne i lokalpolitiken. En möjlig förklaring till detta är att Göteborgs ekonomiska beroende av Kina kan ha upplevts vara så stort att stadens beslutsfattare inte har velat förarga landet och således har valt att låta en del av samarbetet med Shanghai fortlöpa. Sammanfattningsvis finns det inga tydliga bevis, men dock en överhängande risk, för att otillbörlig kinesisk påverkan kan ha påverkat kommunpolitikens agerande, vilket i så fall har skadat den elektorala dimensionen av svensk demokrati.

5.1.2. Påverkan mot yttrandefrihet och alternativ informationsinhämtning i utbildning och övrig verksamhet

Kinesisk påverkan på svenska kommuners verksamhet kan också skada andra delar av elektoral demokrati som yttrandefrihet och tillgång till alternativ information. Det första Konfuciusinstitutet i Sverige, som öppnades 2005 vid Stockholms universitet (SU), var även det första som etablerades utanför Asien. Sverige var också det första landet i Europa att stänga ned samtliga Konfuciusinstitut och Konfuciusklassrum. Ett av skälen till nedstängningen av Konfuciusinstituten uppgavs vara att den kinesiska sidan begärde mer kontroll över verksamheten.⁹⁵ De sista Konfuciusklassrummen i Sverige stängdes i slutet av 2010-talet. En Kinaexpert som länge har arbetat med kinesiska motparter inom utbildningssektorn avråder starkt från att initiera nya Konfuciusarbeten inom den svenska utbildningssektorn: ”Jag skulle avvisa det i dagens läge. Det är omöjligt under den här regimen i Kina, det kan inte fungera bra ... om man tittar tillbaka så menar jag att man ofta har överdrivit farorna. Idag så måste vi ju ta farorna på allvar.”⁹⁶

I takt med att en stor del av vänortsavtalen mellan Sverige och Kina avvecklades stängdes även många formella utbildningssamarbeten mellan skolor i de två länderna ned. Kommunerna rekryterar dock fortfarande lärare i kinesiska, och bland dessa har många kinesisk etnicitet. Enligt en expert vid en myndighet kan dessa lärare i sin tur utsättas för påtryckningar från Kina:

Vi har fått höra från lärare på högskole- och gymnasium som bedriver utbildning i kinesiska att när man då letar efter lärare så vill ambassaden ofta monopolisera lärartillsättningen [...] ni får inte tala om stora språnget framåt, Himmelska fridens torg, kulturrevolutionen, Hongkong, Xinjiang etc, etc, utan man måste hålla sig till den diskursen som kommer från Kina, eller från KKP. [...] Det här är enskilda kontakter mellan företrädare för ambassaden och enskilda skolor eller rentav enskilda lärare.⁹⁷

Genom att anordna möten med enskilda lärare kan den kinesiska ambassaden få inflytande över de kommunala utbildningarna i kinesiska. Detta visar hur Kina har förmågan att anpassa strategier inom ramen för en större påverkanskampanj.

Bland Kinaexperter som deltagit som informanter i detta projekt finns överlag en oro för att omfattande självrensning kring Kinarelaterade frågor pågår i Sverige. Det kan exempelvis handla om att personer håller inne med kritik mot Kina i hopp om att få anslag för ett projekt eller liknande.⁹⁸

5.1.3. Påverkan mot yttrandefrihet och organisationsfrihet genom politiskt spionage inklusive flyktingspionage

Flyktingspionage hindrar de drabbade från att utöva sina grundläggande fri- och rättigheter vilket hotar den svenska demokratin.⁹⁹ Flyktingspionage sker genom påtryckningar dels mot flyktingar, dels mot deras anhöriga som fortfarande befinner sig i hemlandet.¹⁰⁰ Även om kommuner inte har ett huvudansvar för att motverka denna form av spionage är svenska kommuner i allmänhet, genom exempelvis socialtjänst och utbildning, i kontakt med personer som varit utsatta.

Personer med uiguriskt ursprung i Sverige är särskilt drabbade av kinesiskt flyktingspionage. Hot om sanktioner mot svensk-ugurernas släktingar i Kina används som verktyg för att rekrytera underrättelseagenter.¹⁰¹ I ett reportage som publicerades 2018 av Ekot, Sveriges radio, beskrivs det hur uigurer i Sverige hotas och kontrolleras av den kinesiska staten. En av intervjupersonerna berättar om hur han har blivit hotad av personer som har uppgett sig företräda den kinesiska säkerhetspolisen: ”De sa att jag måste samla information om uigurer som bor i Sverige, om organisationer som finns i Sverige, om de har planerat att göra någon demonstration i landet. Då måste jag berätta det för dem.”¹⁰² Några dagar efter att intervjupersonens son hade blivit fängslad i ett av interneringslägren i Xinjiang kontaktades han via telefon. Om intervjupersonen ville att sonen skulle bli frisläppt var han tvungen att samarbeta med dem, sade företrädaren för den kinesiska säkerhetspolisen i telefonen. Flera andra uigurer bosatta i Sverige har berättat om liknande telefonsamtal. En annan intervjuperson vittnar i reportaget om hur polisen i Kina övervakar henne när hon demonstrerar: ”Polisen i Xinjiang har visat bilder på mig för min mamma som bor där [...]. Polisen säger, titta vad ditt barn håller på med, hon ska sluta upp med det.” Det finns även uigurer som inte vågar anmäla dessa händelser till den svenska polisen eller Säpo.¹⁰³

Det finns två domar i vilka kinesiskt flyktingspionage mot personer i Sverige har kunnat identifieras. År 2010 dömdes svensk-uyguren Babur Maihesuti för grov olovlig underrättelseverksamhet, vilket bland annat inkluderade kartläggning av den uiguriska diasporan i Sverige, rapporter om personliga förhållanden såsom hälsotillstånd bland exiluygurer samt infiltration av den stora uiguriska exilorganisationen World Uyghur Congress. Maihesuti rapporterade informationen till en kinesisk diplomat samt en kinesisk underrättelseagent i Stockholm som sade sig vara journalist.¹⁰⁴ Maihesuti dömdes till ett fängelsestraff om 1 år och 10 månader. Den kinesiska underrättelseofficern, som Maihesuti hade kontakt med under tiden då han bedrev flyktingspionage mot uigurer i Sverige, hade använt en telefon som enkom användes för att vara i kontakt med två personer – Maihesuti och en tibetansk man vid namn Dorjee Gyantsan som flera år senare dömdes för att ha spionerat på tibetaner i Sverige.¹⁰⁵

Gyantsan dömdes 2018 för ”olovlig underrättelseverksamhet mot person, grovt brott”. Enligt Wilhelm Unge, som vid tidpunkten för domen arbetade som chefsanalytiker vid Säpo, utgör Gyantsan-fallet ”ett typexempel på hur den kinesiska underrättelsetjänsten MSS opererar. MSS identifierar och rekryterar en person (agent) med tillgång till en miljö som underrättelsetjänsten inte har tillgång till. Genom agenten kartläggs individer eller en grupp – i det här fallet personer av tibetansk härkomst i Sverige – som den kinesiska staten vill ha kontroll över.”¹⁰⁶ Gyantsan ska i första hand ha samlat in information om tibetaners politiska aktivitet och därefter sålt denna till en kinesisk underrättelseofficer med bas i Polen.¹⁰⁷ Enligt uppgifter tjänade Gyantsan mycket pengar på uppdraget att bedriva spionage å det kinesiska säkerhetsministeriets vägnar. Det är dock också vanligt att rekryterade spioner arbetar under hot och tvång, exempelvis genom att personen pressas på information om andra etniska minoriteter för att inte riskera att personens familj och släktingar i Kina skadas.¹⁰⁸

Gyantsan-fallet demonstrerar hur kinesiskt flyktingspionage kan styras utanför Sveriges gränser, bland annat mot bakgrund av att Gyantsans möten med sin kontakt vid den kinesiska underrättelsetjänsten organiserades i Finland och Polen. Detta skiljer sig från Maihesuti-fallet, då Maihesuti lämnade uppgifter till personer inom det svenska territoriet. Kinas underrättelsetjänst verkar således ha dragit lärdom av det som skedde i Maihesuti-fallet, i termer av att organisera möten utanför Sverige för att göra det svårare att bli upptäckt.¹⁰⁹ Samarbetet mellan Säpo och myndigheter i

Polen resulterade i att Gyantsan kunde fällas. I maj 2020 hade han avtjänat sitt fängelsestraff om 22 månader. Han häktades dock omgående efter detta av Säpo på grund av att han ansågs utgöra ett hot mot rikets säkerhet. I oktober 2020 beslutades det att Gyantsan skulle utvisas på livstid.¹¹⁰

5.2. Påverkan mot liberal demokrati i svenska kommuner

Det finns även exempel på att Kina påverkar svenska kommuner inom områden som är mer associerade till den liberala dimensionen av demokrati, såsom personlig integritet och äganderätt, främst i form av industrispionage och cyberattacker.¹¹¹ Sverige är en attraktiv måltavla för industrispionage eftersom svenska företag och forskare ligger långt fram inom många spetsteknologiområden.¹¹² Även inom miljöteknologiområdet, där många aktörer är positiva till utbyten och samarbeten med kinesiska motsvarigheter, finns en växande oro för teknologistöld enligt Kinaexperter som har kontaktats för studien.¹¹³ Industrispionaget sker bland annat med hjälp av cyberspionage, det vill säga genom digital inhämtning av information. Svenska myndigheter och företag bedöms vara sårbara inom detta område.¹¹⁴ Enligt Klas Friberg, tidigare säkerhetspolischef, är det kinesiska cyberspionaget mot Sverige omfattande:

Kina utgör ett av de största hoten mot Sverige. Den kinesiska staten bedriver cyberspionage för att främja sin egen ekonomiska utveckling och utveckla sin militära förmåga. Det sker genom omfattande underrättelseinhämtning och stöld av teknologi, forskning och utveckling.¹¹⁵

Mellan 2013 och 2017 pekade MSB ut kommuner och lärosäten som särskilt exponerade för it-attacker. Vidare bedömdes kommuner vara allra mest exponerade. Kommunernas utsatthet bedömdes bland annat bero på att de ”har många tusentals användare i sina nät som riskerar klicka på infekterade länkar, hemsidor eller Facebookmeddelanden, eller använda sina lösenord slarvigt”.¹¹⁶

Det finns relativt många exempel på att svenska kommuner har utsatts för cyberattacker med ursprung i Kina. De senaste åren har svensk media rapporterat om hur kommuner, däribland Knivsta, Bollnäs och Alingsås, har fallit offer för olika typer av it-attacker, vilka har haft misstänkt koppling till

Kina. I mars 2021 hackades Knivsta kommuns it-system, vilket resulterade i att adresser och befattningar för kommunens alla anställda läckte ut.

Microsoft menade att det var hackargruppen Hafnium, som har misstänkta förbindelser med Kina, som låg bakom attacken. Attacken riktades mot stora företag och myndigheter och även mot som hundratusentals personer världen över. En talesperson vid MSB:s cyberkanal cert.se uttryckte i samband med attacken att ”man har skannat efter den här sårbarheten på ett automatiserat sätt” och att det inte var säkert att syftet var att komma åt någon särskild svensk kommun. Intrånget visar dock att kommuner som Knivsta är sårbara för allvarligare cyberattacker av denna typ.¹¹⁷ Även i it-attacken som drabbade Bollnäs kommun i mars 2021 pekades kinesiska hackare ut. Denna var en del i en global it-attack, där många företag och organisationer världen över drabbades mot bakgrund av att Microsofts programvara präglades av allvarliga säkerhetsluckor.¹¹⁸

Alingsås kommuns webbaserade system drabbades i februari 2021 av en så kallad överbelastningsattack, vilken låser it-systemet så att det inte kan tillhandahålla tjänster till sina användare. Trafiken visade att attacken kom från hela världen, men att den koncentrerades till Kina, Ryssland och Ukraina. Den massiva attacken resulterade i att Alingsås kommuns hemsida låg nere samt att kontaktmöjligheter med kommunen begränsades. Motivet bakom attacken är dock okänt.¹¹⁹ Eftersom personliga data kan samlas in vid den typ av cyberattacker som har drabbat svenska kommuner är dessa attacker problematiska ur ett integritetsperspektiv.

Från ett spionageperspektiv kan det finnas risker med att använda kinesisk teknik inom kommunal verksamhet. Enligt David Lindahl, forskningsingenjör på FOI, är Tiktok exempelvis ”våldigt aggressiv när det gäller att samla in information”. Detta gäller till och med då telefonen är avstängd. Lindahl menar att användare bör överväga om man ens ska ha applikationen i telefonen alls: ”Om man konstaterar att det är inte farligt för mig om ett företag får tillgång till all personlig information, även om det kommer en underrättelsetjänst till godo, då kan du fortsätta att använda den, annars ska du definitivt inte göra det”.¹²⁰

5.3. Påverkan mot deliberativ demokrati i svenska kommuner

Kommunikationen från den kinesiska ambassaden i Sverige verkar vara en del av en större informationskampanj med syfte att påverka den svenska opinionen.¹²¹ Eftersom kommunikation och samhällsinformation utgör en viktig del av kommunal verksamhet är detta även relevant för kommuner. Tidigare forskning har visat att den kinesiska ambassadens konfrontativa diplomati, i termer av att aktivt fördöma kritiker på alla nivåer i det svenska samhället, var särskilt framträdande mellan 2018 och 2021.¹²² Även lokala medier har utsatts för direkt kritik från kinesiska statsaktörer. Exempelvis har den kinesiska ambassaden vid upprepade tillfällen försökt påverka vad Nerikes Allehanda skriver om Taiwan, bland annat genom att skicka ett hotfullt mejl till tidningens politiska redaktör Lars Ströman.¹²³ Utöver att inskränka yttrandefrihet genom att uppmuntra till självcensur strider denna typ av politisk kommunikation också mot deliberativa ideal om ett rationellt och respektfullt samtal.

Kinesisk informationspåverkan i Sverige använder sig i allmänhet inte av algoritmstyrda botar och robotar utan är oftast manuell eller människostyrd. Huvuddelen av denna informationspåverkan sker via sociala medier, i första hand genom kinesiska plattformar som Weibo och Wechat snarare än genom Twitter och Facebook. Via dessa och liknande mediala kanaler sker en omfattande informationsöverföring från kinesiska statsaktörer till den kinesiska diasporan i Sverige.¹²⁴

Kinas informationspåverkan i Sverige både liknar och skiljer sig från dess ryska motsvarighet. Den sistnämnda verkar framför allt syfta till att öka polariseringen i västländer genom att stödja narrativ som ligger långt ifrån den politiska mittfåran, såsom vaccinkritik eller extrem invandringskritik. Delar av det kinesiska narrativet går i linje med det ryska, exempelvis genom att varna för att invandring och skenande brottslighet gör att Sverige står på randen till systemkollaps. Rasismen mot kineser i det svenska samhället beskrivs också som omfattande. Det viktigaste narrativet i kinesisk informationspåverkan är dock att svenska aktörer gynnas av samarbete med Kina och missgynnas av att ta avstånd från Kina. Som en del i detta för Kina ut en relativistisk syn på demokrati där argumentet är att även Kina är en demokrati om än en annan typ av demokrati än Sverige.¹²⁵ Delar av de kinesiska narrativen gränsar till desinformation samt kan bidra till ökad

polarisering, vilket skadar den deliberativa dimensionen av demokrati i det svenska samhället.

Hittills verkar dock Kinas informationspåverkan mot Sverige inte ha varit särskilt effektiv. En studie visar exempelvis att Sveriges mediala diskussion kring i vilken utsträckning Huawei ska få delta i utbyggnaden av landets digitala nätverk inte överensstämmer med det kinesiska narrativet. Av 119 svenska nyhetsartiklar som diskuterade detta ämne från våren 2021 överensstämde endast 16 procent med det kinesiska narrativet medan 42 procent motsatte sig det kinesiska narrativet.¹²⁶

5.4. Påverkan mot deltagardemokrati och egalitär demokrati i svenska kommuner

Kinas politiska spionage inklusive flyktingspionage påverkar även den politiska delaktigheten och jämlikheten för många invånare i svenska kommuner. Personer från den tibetanska och uiguriska miljön som har migrerat till Sverige utsätts för omfattande flyktingspionage, enligt Säpo.¹²⁷ Kinesiska statsaktörer lägger även stora resurser på att påverka kazaker och taiwaneser som är bosatta i Sverige.¹²⁸ Flyktingspionage syftar i allmänhet till att avskräcka från politiskt deltagande utomlands, vilket skadar den deltagande dimensionen av demokrati. Spionaget är även problematiskt från ett jämlikhetsperspektiv eftersom utomeuropeiska migranter på en generell nivå redan är en politiskt marginaliserad grupp i Sverige. Politiskt spionage förekommer troligen även mot etniska hankineser med ursprung i Folkrepubliken Kina. Det finns dock inga belägg för att detta skulle vara vanligt förekommande i Sverige.

Den kinesiska studentföreningen CSSA fanns år 2020 registrerad vid sex universitet och högskolor i Sverige. CSSA vid Handelshögskolan i Stockholm har, enligt en av organisationens tidigare ordföranden, fått vägledning och styrning av den kinesiska ambassadens utbildningssektion i Stockholm.¹²⁹ Mot bakgrund av detta samt de beskrivningar som finns att tillgå om CSSA:s aktivitet i andra länder går det inte att utesluta att exempelvis angiverikultur samt självcensur bland kinesiska studenter förekommer även vid svenska universitet där CSSA finns registrerad.

6. Slutsats

I denna rapport framgår det att Kina utövar ett reellt om än begränsat inflytande på demokratin i svenska kommuner. Utifrån rådande kunskapsläge finns det dock fortfarande stora luckor när det gäller hur och i vilken utsträckning som denna typ av otillbörlig påverkan förekommer.

Inom det elektorala området, som i allmänhet ses som demokratins kärna, finns det bevis för att Kina utövar påverkansoperationer som drabbar svenska kommuner och deras invånare. Det är exempelvis väl belagt att migranter med kopplingar till Kina utsätts för politiskt spionage. Detta skadar de drabbade personernas yttrandefrihet och organisationsfrihet. Givet Kinas historiska och internationella användning av Konfuciusklassrum finns det även risk för att kinesiska statsaktörers kontakter med lärare i kinesiska kan påverka den kommunala utbildningen. Detta kan i sin tur skada yttrandefrihet och tillgång till alternativ information.

Inom det partipolitiska området finns det kontakter och relationer mellan den kinesiska staten och svenska lokalpolitiker. Det är ännu oklart i vilken utsträckning som Kina använder positiva incitament för att påverka svenska politiker, men det finns tydliga exempel på att hot har använts för att influera lokala politiska aktörer. Hoten riskerar att leda till självcensur, vilket kan skada Sveriges yttrandefrihet. Det bör dock nämnas att det hittills inte finns några belägg för att Kina skulle påverka den allra viktigaste delen av elektoral demokrati, själva röstförfarandet.

En del kinesiska påverkansoperationer kan skada värden som anses centrala utanför den elektoral demokratitraditionen. Det finns exempelvis starkt stöd för att Kina bedriver industrispionage och cyberspionage mot olika svenska aktörer samt trovärdiga belägg för att även kommuner utsätts för detta. Här finns en stor risk för att liberaldemokratiska värden som äganderätt och rätt till personlig integritet kan kränkas. Det finns även bevis för att Kina bedriver informationspåverkan som framför allt riktas mot den kinesiska

diasporan i Sverige. Delar av Kinas informationspåverkan riskerar att påverka det politiska samtalet i Sverige negativt vilket i så fall skadar den deliberativa dimensionen av demokrati. Slutligen riskerar kinesiska påverkansoperationers fokus på den kinesiska diasporan i Sverige att minska den politiska aktiviteten hos denna grupp och därmed skada den politiska jämlikheten.

Som framgår i bakgrundsavsnittet utövar kinesiska statsaktörer dock mer otillbörlig påverkan mot stater som i förhållande till Sverige har en större kinesisk diaspora samt ligger närmare Kina geografiskt. Så länge inte Kinas utrikes- och säkerhetspolitiska riktning förändras finns det inga skäl att tro att påverkansoperationer mot Sverige av den typ som beskrivs i denna rapport kommer att upphöra. Snarare finns det risk för att dessa kommer att bli vanligare och mer sofistikerade om den kinesiska diasporan i Sverige fortsätter att växa, samtidigt som Kinas internationella makt och inflytande fortsätter öka.

Samtidigt är beroendet av Kina redan idag relativt stort inom många svenska lokalsamhällen, vilket skapar ökade sårbarheter. Rapportens kartläggning av lokala kontaktytor visar att kinesiskägda företag i Sverige framför allt har sina anställda i den västra delen av landet, särskilt i Göteborg. Detta beror inte minst på att Volvo Cars är en betydelsefull arbetsgivare i denna region. Detta ekonomiska beroende innebär att sårbarheten för otillbörlig påverkan från Kina är särskilt stor i vissa västsvenska kommuner. Om det ekonomiska utbytet mellan Sverige och Kina fortsätter att växa på samma sätt som innan coronapandemin kan sårbarheten för otillbörlig kinesisk påverkan öka ytterligare. Vissa kommuner har även kontakt med Kina genom akademiska respektive subnationella samarbeten, men det finns inget tydligt geografiskt fokus när det gäller dessa kontaktytor. Det finns även ett relativt stort beroende av Kina inom vissa kommunala sektorer, exempelvis utbildning i kinesiska, vilket ökar sårbarheten för kinesiska påverkansoperationer inom dessa områden. Svagheter i många svenska kommuners cybersäkerhet kombinerat med ökad användning av kinesisk teknik kan också leda till växande sårbarheter för spionage och informationspåverkan.

7. Policyrekommendationer

I detta avsnitt ges slutligen ett antal rekommendationer kring hur demokratin i svenska kommuner bättre kan skyddas från otillbörlig kinesisk påverkan. Rekommendationerna består av kunskapshöjande åtgärder och kommunikativa insatser:

- Kunskapsläget om de lokala ekonomiska kontaktytorna mellan Sverige och Kina bör stärkas. Den kartläggning som FOI redan gör av kinesiska bolagsförvärv i Sverige skulle exempelvis även kunna inkludera kinesiska förvärv av svenska dotterbolag. Utöver detta bör även kinesiska företagsetableringar samt viktiga upphandlingar från kinesiska företag i Sverige kartläggas. Slutligen bör en analys göras kring svenskt importberoende från Kina.
- Omfattningen av självcensur i Kinarelaterade frågor bör kartläggas. Detta gäller särskilt självcensur bland lokala svenska samhällsaktörer.
- Kunskapen om kinesiska påverkansoperationer mot Sverige bör förbättras ytterligare. Särskilt fokus bör ligga på att öka förståelsen kring otillbörlig påverkan riktad mot den kinesiska diasporan i Sverige.
- Kunskapen om säkerhets- och demokratirelaterade risker i samband med användning av kinesisk teknik inom kommunal verksamhet bör öka.
- Kommunikativa aktiviteter som utbildningar, seminarier och konferenser bör anordnas för att sprida kunskapen om otillbörlig kinesisk påverkan gentemot svenska kommuner.

Slutnoter

---

¹ Hellström, Jerker, Almén, Oscar och Englund, Johan. *Kinesiska bolagsförvärv i Sverige: en kartläggning*. FOI, 2019. S. 7, <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI%20Memo%206903> (Hämtad: 2022-05-30).

² Tillväxtverket. *Fakta om svensk turism*, 2018. S. 25, https://tillvaxtverket.se/download/18.53523d5d16b52ebd19c39c22/1560803478084/Rapport_Fakta%20om%20svensk%20turism_2018.pdf (Hämtad: 2022-05-30).

³ Sundqvist, Gustav, Lindberg, Frida, Jerdén, Björn och Shao, Oscar. *Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelserns samarbeten med Kina*. NKK, 2022. S. 7, <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/04/lokal-frost-i-relationerna-svenska-kommuners-regioners-och-lansstyrelserns-samarbeten-med-kina-1.pdf> (Hämtad: 2022-04-29).

⁴ Sederholm, Magnus. Se upp för kinesisk flirt i Lysekil. *Göteborgs-Posten*. 2017-12-13. <https://www.gp.se/debatt/se-upp-f%C3%B6r-kinesisk-flirt-i-lysekil-1.4918025> (Hämtad: 2022-03-10).

⁵ Det finns dock studier som har undersökt kinesisk påverkan mot Sverige, exempelvis: Nyrén, Pär. *Kinesiska kommunistpartiets enhetsfront – och dess verksamhet i Sverige*. Frivärld, 2020. <https://frivarld.se/wp-content/uploads/2020/05/enhetsfronten.pdf> (Hämtad: 2022-03-10).

⁶ Med kommuner åsyftas i denna rapport primärkommuner. I denna rapport läggs inget fokus på att undersöka Kinas inflytande över sekundärkommuner (regioner).

⁷ Begreppets etymologiska rötter kommer från grekiskans ”folkstyre” och det är också detta som utgör grunden i de flesta breda definitioner av demokrati, se exempelvis: Coppedge, Michael, Gerring, John, Glynn, Adam N., Knutsen, Carl Henrik, Lindberg, Staffan I., Pemstein, Daniel, Seim, Brigitte, Skaaning, Svend-Erik, Teorell, Jan. *Varieties of democracy: measuring two centuries of political change*. Cambridge University Press, 2020. S. 32, <https://doi-org.ezproxy.its.uu.se/10.1017/9781108347860> (Hämtad: 2022-05-30). Demokrati är ett i grunden omtvistat begrepp vilket bland annat har lyfts fram av Gallie, Walter B. Essentially contested concepts. *Proceedings of the Aristotelian*. Vol. 56, nr 1, 1955: 167–98. <https://doi.org/10.1093/aristotelian/56.1.167> (Hämtad: 2022-05-30). Även auktoritära stater som Kina hänvisar ofta till att deras politiska system bygger på demokratiska principer, se exempelvis: Zhao, Suisheng. Xi Jinping’s Maoist revival. *Journal of Democracy*. Vol. 27, nr 3, 2016: 83–97; Shi, Tianjian. ”China: Democratic values supporting an authoritarian system.” I *How East Asians view democracy*, Yun-Han Chu, Larry Diamond, Andrew J. Nathan och Doh Chull Shin (red.), 209–37. New York: Columbia University Press, 2008. S. 215.

⁸ Dahl, Robert A. 1998. *On democracy*. New Haven: Yale University Press. S. 85–86.

---

⁹ Coppedge, Michael, Gerring, John, Glynn, Adam N., Knutsen, Carl Henrik, Lindberg, Staffan I., Pemstein, Daniel, Seim, Brigitte, Skaaning, Svend-Erik, Teorell, Jan. *Varieties of democracy: measuring two centuries of political change*. Cambridge University Press, 2020. S. 32–37, <https://doi-org.ezproxy.its.uu.se/10.1017/9781108347860> (Hämtad: 2022-05-30).

¹⁰ Coppedge, Michael, Gerring, John, Glynn, Adam N., Knutsen, Carl Henrik, Lindberg, Staffan I., Pemstein, Daniel, Seim, Brigitte, Skaaning, Svend-Erik, Teorell, Jan. *Varieties of democracy: measuring two centuries of political change*. Cambridge University Press, 2020. S. 32, <https://doi-org.ezproxy.its.uu.se/10.1017/9781108347860> (Hämtad: 2022-05-30).

¹¹ Rosa, Eugene A., Renn, Ortwin och McCright, Aaron M. *The risk society revisited: Social theory and risk governance*. Temple University Press, 2014. S. 1, <https://www.jstor.org/stable/j.ctt16kdvsx>

¹² MSB. *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser*. 2011. S. 44, <https://www.msb.se/ribdata/filer/pdf/25893.pdf> (Hämtad: 2022-05-30).

¹³ Clarke, Susan E. och Chenoweth, Erica. Constructing local performance regimes for homeland security. *Review of Policy Research*. Vol. 23, nr 1, 2006: 95–114. S. 96, DOI:10.1111/j.1541-1338.2006.00187.x

¹⁴ MSB. *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser*. 2011. S. 53–54, <https://www.msb.se/ribdata/filer/pdf/25893.pdf> (Hämtad: 2022-05-30).

¹⁵ SOU 2020:29. En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret: Betänkande av Psykförvarsutredningen.

¹⁶ MSB. *Att möta informationspåverkan Handbok för kommunikatörer*. 2019. S. 11, <https://rib.msb.se/filer/pdf/28778.pdf> (Hämtad: 2022-05-30).

¹⁷ Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisens årsbok 2017. S. 26, <https://sakerhetspolisen.se/download/18.310a187117da376c660317c/1637581927736/Arsbok-2017.pdf> (Hämtad: 2022-05-30).

¹⁸ SOU 2020:29. En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret: Betänkande av Psykförvarsutredningen. S. 149.

¹⁹ SOU 2020:29. En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret: Betänkande av Psykförvarsutredningen. S. 83.

²⁰ En forskningsdagbok har använts för att anteckna viktiga steg och beslut som har tagits inom ramen för forskningsprojektet. På grund av arbetets känsliga karaktär har studien utgått från relativt höga säkerhetsrutiner när det gäller datainsamling och datalagring. Granskare välkomnas att kontakta rapportförfattarna för mer information kring de metoder och tillvägagångssätt som har använts inom ramen för forskningsprojektet.

²¹ Utöver dessa används även en intervju som genomfördes 2020 inom ramen för forskningsprojektet 'Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelsers samarbeten med Kina'.

²² Dreyer, June Teufel. *China's political system: modernization and tradition*. 3:e uppl. Basingstoke: Macmillan, 2000. S. 111–113.

-
- ²³ Dollar, David. "Decentralisation, local innovation and competition among cities." I *China's 40 years of reform and development: 1978–2018*, Ross Garnaut, Ligang Song och Cai Fang (red.), 155–63. ANU Press, 2018. S. 155. <http://www.jstor.org.ezproxy.its.uu.se/stable/j.ctv5cgbnk>; Lieberthal, Kenneth och Oksenberg, Michel. *Policy making in China*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1988.
- ²⁴ Szezan, Marc. "Government involvement in the Chinese economy." I *China's political system*, Sebastian Heilmann (red.), 207–212. Lanham: Rowman & Littlefield, 2017.
- ²⁵ Poston, Dudley L. och Hua, Luo. Chinese student and labor migration to the United States: trends and policies since the 1980s. *Asian and Pacific Migration Journal*. Vol. 16, nr 3, 2007: 323–355. <https://doi.org/10.1177/011719680701600302>; Stockholms akademiska forum: Storökning av internationella studenter i Stockholm. *Stockholms akademiska forum*, 2019. <https://staforum.se/pressmeddelande/stor-okning-av-internationella-studenter-i-stockholm/>
- ²⁶ Zhang, Xiaodan. Rule of law within the Chinese party-state and its recent tendencies. *Hague Journal on the Rule of Law*. Vol. 9, nr 2, 2017: 373–400. <http://dx.doi.org/10.1007/s40803-017-0052-3>.
- ²⁷ Diamond, Larry. The road to digital unfreedom: the threat of postmodern totalitarianism. *Journal of Democracy*. Vol. 30, nr 1, 2019: 20–24. S. 23, <https://doi.org/10.1353/Jod.2019.0001>; Li, Cheng. *Chinese politics in the Xi Jinping era: reassessing collective leadership*. Washington, D.C: Brookings Institution Press, 2016. S. 8–12, <http://www.jstor.org.ezproxy.its.uu.se/stable/10.7864/j.ctt15hvr7t>.
- ²⁸ Dackö, Carolina och Jonsson, Lucas. Mannheimer Swartling. Applicability of Chinese national intelligence law to Chinese and non-Chinese entities. *Mannheimer Swartling*, 2019. https://www.mannheimerswartling.se/app/uploads/2021/04/msa_nyhetsbrev_national-intelligence-law_jan-19.pdf (Hämtad: 2022-08-23).
- ²⁹ Nyrén, Pär. *Kinesiska kommunistpartiets enhetsfront – och dess verksamhet i Sverige*. Frivärld, 2020. <https://frivarld.se/wp-content/uploads/2020/05/enhetsfronten.pdf> (Hämtad: 2022-03-10).
- ³⁰ Regeringskansliet: utrikesdepartementet. *Stockholm diplomatic list*. Regeringskansliet: utrikesdepartementet, 2022. <https://www.government.se/49d786/contentassets/fbe729b57a7b4cd8a6cc2ebb882ff02/stockholm-diplomatic-list-8-june-2022.pdf> (Hämtad: 2022-06-28).
- ³¹ Englund, Johan. *Kinas industriella cyberspionage*. FOI, 2019. <file:///C:/Users/25493-131/Downloads/FOIMEMO6698.pdf> (Hämtad: 2022-05-30); Safeguard Defenders. *The Tibetan refugee who turned spy for China in Sweden*.

Safeguard Defenders, 2020. <https://safeguarddefenders.com/en/blog/tibetan-refugee-who-turned-spy-china-sweden> (Hämtad: 2022-05-30).

³² Ellis, Jamie M. *Chinese cyber espionage: a complementary method to aid PLA modernization*. Uppsats. Naval Postgraduate School, 2015. file:///C:/Users/25493-131/Downloads/790444.pdf

³³ Bader, Julia och Hackenesch, Christine. "Chapter 8: Networking with Chinese characteristics: China's party-to-party relations in Asia." I *Authoritarian gravity centers: a cross-regional study of authoritarian promotion and diffusion*, Marianne Kneuer och Thomas Demmelhuber (red.), 225–248. Routledge, 2021.

³⁴ Nathan, Andrew. "China's challenge". I *Authoritarianism goes global: The challenge to democracy*, Larry Diamond, Marc F. Plattner och Christopher Walker (red.), 156–170. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2016. S. 25–34.

³⁵ Halper, Stefan. *The Beijing consensus: How China's authoritarianism model will dominate the twenty-first century*. New York: Basic Books, 2010.

³⁶ Brady, Anne-Marie. *Magic weapons: China's political influence activities under Xi Jinping*. Wilson Center. 2017. <https://www.wilsoncenter.org/article/magic-weapons-chinas-political-influence-activities-under-xi-jinping> (Hämtad: 2022-05-30).

³⁷ Intervju 6, av Gustav Sundqvist 2022-04.20.

³⁸ Economist. Democracies and the dragon. 2022-04-21.

<https://www.economist.com/china/2022/04/21/chinese-political-interference-has-western-spoofs-worried> (Hämtad: 2022-08-22).

³⁹ Garg, Moohita Kaur. Who is Christine Lee? Spy, influence peddler for China or champion of Chinese people in UK? *WION*. 2022-01-14.

<https://www.wionews.com/world/who-is-christine-lee-spy-influence-peddler-for-china-or-champion-of-chinese-people-in-uk-444627> (Hämtad: 2022-08-22).

⁴⁰ Economist. Democracies and the dragon. 2022-04-21.

<https://www.economist.com/china/2022/04/21/chinese-political-interference-has-western-spoofs-worried> (Hämtad: 2022-08-22).

⁴¹ Human Rights Watch. *China: Government threats to academic freedom abroad*. Human Rights Watch. 2019. <https://www.hrw.org/news/2019/03/21/china-government-threats-academic-freedom-abroad> (Hämtad: 2022-03-30).

⁴² Cockerell, Isobel. 'We'll kill you': Uyghur exile who fled to Arctic Circle still fears reach of Chinese state. *The Guardian*. 2022-03-15.

<https://www.theguardian.com/global-development/2022/mar/15/uyghur-refugee-arctic-circle-norway-harassed-by-china> abroad (Hämtad: 2022-06-29).

⁴³ Walker, Christopher. What is sharp power? *Journal of Democracy*. Vol. 29, nr 3, 2018. S. 13.

⁴⁴ Almén, Oscar. *The Chinese communist party and the diaspora. Beijing's extraterritorial authoritarian rule*. FOI, 2020. S. 34.

<https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4933--SE> (Hämtad: 2022-03-30).

---

⁴⁵ National Endowment for Democracy. China's foreign influence and sharp power strategy to shape and influence democratic institutions. *National Endowment for Democracy*. <https://www.ned.org/chinas-foreign-influence-and-sharp-power-strategy-to-shape-and-influence-democratic-institutions/> (Hämtad: 2022-06-29).

⁴⁶ Economist. The all-conquering quaver. 2022-07-09.

<https://www.economist.com/interactive/briefing/2022/07/09/the-all-conquering-quaver> (Hämtad: 2022-09-08).

⁴⁷ Eftimiades, Nicholas. The 5 faces of Chinese espionage: The world's first 'digital authoritarian state'. *Breaking Defense*. 2020-10-22.

https://breakingdefense.com/2020/10/the-5-faces-of-chinese-espionage-the-worlds-first-digital-authoritarian-state/?_ga=2.78177236.1723115598.1603239368-894082404.1602384852 (Hämtad: 2022-03-30).

⁴⁸ Bateman, Jon. *U.S.-China technological "decoupling": a strategy and policy framework*. Carnegie Endowment for International Peace, 2022. S. 273.

https://carnegieendowment.org/files/Bateman_US-China_Decoupling_final.pdf (Hämtad: 2022-08-22).

⁴⁹ Sennerö, Johan. Expertens varning om Tiktok: "Aggressiv app". *SVT*. 2020-08-18.

<https://www.svt.se/kultur/expertens-varning-om-tiktok> (Hämtad: 2022-08-11).

⁵⁰ Bolin, Vendela. Experten: Därför varnas det för Tiktok – men inte för Facebook.

SVT. 2020-08-18. <https://www.svt.se/kultur/experten-darfor-varnas-det-for-tiktok-men-inte-for-facebook> (Hämtad: 2022-08-11).

⁵¹ National Counterintelligence and Security Center. *Foreign economic espionage in cyberspace*. National Counterintelligence and Security Center, 2018.

<https://www.dni.gov/files/NCSC/documents/news/20180724-economic-espionage-pub.pdf> (Hämtad: 2022-08-22).

⁵² Eftimiades, Nicholas. The 5 faces of Chinese espionage: The world's first 'digital authoritarian state'. *Breaking Defense*. 2020-10-22.

https://breakingdefense.com/2020/10/the-5-faces-of-chinese-espionage-the-worlds-first-digital-authoritarian-state/?_ga=2.78177236.1723115598.1603239368-894082404.1602384852 (Hämtad: 2022-03-30).

⁵³ Pike, Lili. How China uses global media to spread its views – and misinformation. *Grid*. 2022-03-18. <https://www.grid.news/story/global/2022/05/18/how-china-uses-global-media-to-spread-its-views-and-misinformation/> (Hämtad: 2022-06-29).

⁵⁴ Doublethink Lab. *Deafening whispers, China's information operation and Taiwan's 2020 election*. 2020. <https://medium.com/doublethinklab/deafening-whispers-f9b1d773f6cd> (Hämtad: 2022-08-12)

⁵⁵ Bauer, Fin och Wilson, Kimberly. Reactions to China-linked fake news: experimental evidence from Taiwan. *The China Quarterly*. Vol. 249, 2022. 21–46. doi:10.1017/S030574102100134X

⁵⁶ FOI. "Kinesisk diaspora under bevakning". 2020-04-23.

<https://www.foi.se/nyheter-och-press/nyheter/2020-04-23-kinesisk-diaspora-under-bevakning.html> (Hämtad: 2022-09-19).

---

⁵⁷ Olsson, Jojje. ”Den kinesiska regimen vill påverka yttrandefriheten i väst”. *Respons*, 2020. <http://tidskriftenrespons.se/artikel/den-kinesiska-regimen-vill-paverka-yttrandefriheten-i-vast/> (Hämtad: 2020-09-19).

⁵⁸ Radio Free Asia. China moves to limit damage over sexist attack on Taiwan’s Tsai Ing-wen. 2016-05-26. <https://www.rfa.org/english/news/china/china-sexism-05262016122429.html> (Hämtad: 2022-09-08).

⁵⁹ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

⁶⁰ Almén, Oscar. *The Chinese communist party and the diaspora. Beijing’s extraterritorial authoritarian rule*. FOI, 2020. S. 25. <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4933--SE> (Hämtad: 2022-03-30).

⁶¹ Kratz, Agatha, Zenglein, Max J., Sebastian, Gregor och Witzke, Mark. *Chinese FDI in Europe update 2021: Investments remain on downward trajectory – focus on venture capital*. MERICS, 2022. <https://rhg.com/research/chinese-fdi-in-europe-2021-update/> (Hämtad: 2022-08-12).

⁶² Belt and Road Initiative initierades av Kinas president Xi Jinping 2013. Projektets huvudsyfte är att binda samman Europa och Asien med hjälp av storskaliga investeringar i infrastruktur. 国家发展改革委 外交部 商务部 [National Development and Reform Commission, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce]. *推动共建丝绸之路经济带和21世纪海上丝绸之路的愿景与行动* [Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road]. 2015. <http://www.mofcom.gov.cn/article/i/dx/wj/jlyd/201601/20160101243342.shtml> (Hämtad: 2021-04-08).

⁶³ Brattberg, Erik, Le Corre, Philippe, Stronski, Paul och De Waal, Thomas. *China’s influence in Southeastern, Central, and Eastern Europe: vulnerabilities and resilience in four countries*. Carnegie Endowment for International Peace, 2021. <https://carnegieendowment.org/2021/10/13/china-s-influence-in-southeastern-central-and-eastern-europe-vulnerabilities-and-resilience-in-four-countries-pub-85415> (Hämtad: 2021-04-08).

⁶⁴ Subnationellt samarbeten syftar på skriftliga avtal mellan två subnationella politiska enheter som tillhör olika stater. Sundqvist, Gustav, Lindberg, Frida, Jerdén, Björn och Shao, Oscar. *Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelserns samarbeten med Kina*. NKK, 2022. <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/04/lokal-frost-i-relationerna-svenska-kommuners-regioners-och-lansstyrelserns-samarbeten-med-kina-1.pdf> (Hämtad: 2022-03-10).

⁶⁵ The Chinese People’s Association for Friendship with Foreign Countries (CPAFFC 中国人民对外友好协会) är en utrikespolitisk kinesisk organisation som syftar till att utveckla mellanmänskliga kontakter mellan Kina och andra länder. Kefferpütz, Roderick. *Big fish in small ponds: China’s subnational diplomacy in Europe*. MERICS, 2021. <https://merics.org/en/report/big-fish-small-ponds-chinas-subnational-diplomacy-europe> (Hämtad: 2022-02-10).

---

⁶⁶ SCB. Befolkning efter födelseland och ursprungsland, 31 december 2021, totalt. 2022. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/> (Hämtad: 2022-06-02).

⁶⁷ SCB. Invandring 2021 efter län, kommun och födelseland. 2022. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/> (Hämtad: 2022-06-02).

⁶⁸ SCB. Export till våra 30 största handelspartner. 2022. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/handel-med-varor-och-tjanster/utrikeshandel/utrikeshandel-med-varor/pong/tabell-och-diagram/export-till-vara-30-storsta-handelspartner/> (Hämtad: 2022-08-22).

⁶⁹ *A new era in China: navigating shifting perceptions, changing realities*. Business Sweden, 2020. <https://www.business-sweden.com/globalassets/insights/reports/trade/a-new-era-in-china.pdf>. (Hämtad: 2022-02-10).

⁷⁰ Wicklén, Johan. Kinesiskt bolag ska sköta säkerhetskontroll på Arlanda. *SVT*. 2022-02-15. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/kinesiskt-bolag-tar-over-sakerhetskontrollen-pa-arlanda> (Hämtad: 2022-08-24); Studio Ett. Kinesiskt företag vinner upphandling av utbyggandet av Stockholms t-bana. *Sveriges Radio*. 2022-04-29. <https://sverigesradio.se/artikel/kinesisk-foretag-vinner-upphandling-av-utbyggandet-av-stockholms-t-bana> (Hämtad: 2022-08-24).

⁷¹ Intervju 4, av Gustav Sundqvist 2022-04-11.

⁷² Grill, Martin. Kineser säger nej till djuphamn i Lysekil. *SVT*. 2018-01-30. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/kinanej-till-djuphamn-i-lysekil> (Hämtad: 2022-06-14).

⁷³ Hellström, Jerker, Almén, Oscar och Englund, Johan. *Kinesiska bolagsförvärv i Sverige: en kartläggning*. FOI, 2019. <https://www.foi.se/nyheter-och-press/nyheter/2019-11-29-kartlaggning-av-kinesiska-bolagsforvarv-i-sverige.html> (Hämtad: 2022-08-22).

⁷⁴ Dessa data är i september 2022 ännu opublicerade. Då oklarheter har identifierats i dessa data har FOI kontaktats för att diskutera dessa.

⁷⁵ Mejlkorrespondens med Volvo Cars, 2022-08-22.

⁷⁶ Dessa data kommer till största del från Volvo Cars hemsida. Då det fanns vissa luckor i informationen på hemsidan har dock även fackliga förtroendevalda på Volvo Cars kontaktats för att få kompletterande information kring det totala antalet anställda i Göteborg.

⁷⁷ Intervju 8, av Gustav Sundqvist 2022-05-13.

⁷⁸ Forsberg, Erik, Pohl, Hans och Shih, Tommy. *Collaborative research patterns between Sweden and China*. Stockholm: STINT, kommande.

⁷⁹ I denna rapport används begreppet subnationellt samarbete för att beskriva skriftliga avtal mellan två subnationella politiska enheter som tillhör olika stater.

Rapporten skiljer mellan två olika typer av samarbeten: vänortssamarbeten och kommunala partnerskap. Vänortssamarbeten är formella samarbeten mellan kommuner och regioner och en ort, stad, region eller provins i ett annat land. Kommunala partnerskap är resultatorienterade och tidsbegränsade projekt som ingås mellan en svensk kommun eller region och en utländsk motsvarighet. De kommunala partnerskapen finansieras av Sida.

⁸⁰ Sundqvist, Gustav, Lindberg, Frida, Jerdén, Björn och Shao, Oscar. *Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelserns samarbeten med Kina*. NKK, 2022. Sida 2, <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/04/lokal-frost-i-relationerna-svenska-kommuners-regioners-och-lansstyrelserns-samarbeten-med-kina-1.pdf> (Hämtad: 2022-04-29).

⁸¹ Juridiskt tillåter den ”allmänna kompetensen” Sveriges 290 kommuner att sköta sina egna angelägenheter medan den ”specialiserade kompetensen” anger det kommunala ansvaret enligt ett antal särskilda lagar. Den allmänna kompetensen ger kommunen rätt att hantera frågor av allmänt intresse som är kopplade till kommunens område och medlemmar. Kommunerna har däremot inte rätt att hantera ärenden som är kopplade till andra myndigheter. Samtidigt innebär den specialiserade kompetensen att kommunerna måste hantera ett antal frågor som framför allt ligger inom välfärdsstatens område. Bland kommunernas obligatoriska ansvarsområden finns bland annat social omsorg, utbildning, plan- och bygnadsfrågor samt civilförsvarsfrågor. Inom civilförsvarsområdet har kommunerna bland annat ansvar för skydd av kritisk infrastruktur, informationshantering samt för att bygga och upprätthålla nätverk. Bland frivilliga uppgifter finns ekonomirelaterade frågor som energi, sysselsättning och näringsliv samt kulturfrågor. Kommunerna förvaltar också ett stort antal kommunala företag inom områden som fastighetsverksamhet, energi, vatten och kommunikation. Under de senaste åren har svenska kommuner i allt högre utsträckning fått en samordnande funktion som särskilt syftar till att skapa ekonomisk utveckling inom kommunområdet.

⁸² Intervju 6, av Gustav Sundqvist 2022-04-20.

⁸³ Gagliano, Alexander. Lydia Liu: Jag accepterar KD:s beslut – men lämnar inte uppdrag. *Sveriges Radio*. 2019-11-09. <https://sverigesradio.se/artikel/7340765> (Hämtad: 2022-06-07).

⁸⁴ SVT. Krav på Stefan Hannas avgång efter kritiserat Kinamöte. *SVT*. 2020-09-18. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/krav-pa-stefan-hannas-avgang-efter-kinamote> (Hämtad 2022-08-12); Olsson, Jojje. Ny information om Uppsala kommuns roll i ”Xinjiang Cultural Exhibition” *Kinamedia*. 2020-09-15. <https://kinamedia.se/2020/09/15/ny-information-om-upsala-kommuns-roll-i-xinjiang-cultural-exhibition/>

⁸⁵ Intervju 3, av Frida Lindberg 2022-04-05.

⁸⁶ Intervju 8, av Gustav Sundqvist 2022-05-13.

---

⁸⁷ Jerdén, Björn och Bohman, Viking. *China's propaganda campaign in Sweden*. Utrikespolitiska Institutet, 2019. Sida 3. <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2019/ui-brief-no.-4-2019.pdf> (Hämtad: 2022-03-29).

⁸⁸ Embassy of the People's Republic of China in Sweden. 再次提醒：在瑞典注意安全 [Reminder: pay attention to security in Sweden]. *Embassy of the People's Republic of China in Sweden*. 2019.03.22. <http://www.chinaembassy.se/chn/lsw/xwytz/t1647613.htm>. (Hämtad: 2022-06-14); TT.

⁸⁹ Bohman, Viking och Pårup, Hillevi, *Purchasing with the party: Chinese consumer boycotts of foreign companies, 2008–2021*. Stockholm: NKK, 2020. <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/07/purchasing-with-the-party-chinese-consumer-boycotts-of-foreign-companies-20082021-3.pdf> (Hämtad: 2022-08-22).

⁹⁰ Andersson Åkerblom, Tobias. Kinas ambassadör i stor GP-intervju – riktar hård kritik mot media, politiker och Gui Minhai. *Göteborgs-Posten*. 2019-12-06. <https://www.gp.se/ekonomi/kinas-ambassad%C3%B6r-i-stor-gp-intervju-riktar-h%C3%A5rd-kritik-mot-media-politiker-och-gui-minhai-1.21254232> (Hämtad: 2022-08-11).

⁹¹ Sundqvist, Gustav, Lindberg, Frida, Jerdén, Björn och Shao, Oscar. *Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelserns samarbeten med Kina*. NKK, 2022. Sida 9, <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/04/lokal-frost-i-relationerna-svenska-kommuners-regioners-och-lansstyrelserns-samarbeten-med-kina-1.pdf> (Hämtad: 2022-04-29).

⁹² Intervju 7, av Gustav Sundqvist 2022-04-21.

⁹³ Sundqvist, Gustav, Lindberg, Frida, Jerdén, Björn och Shao, Oscar. *Lokal frost i relationerna: svenska kommuners, regioners och länsstyrelserns samarbeten med Kina*. NKK, 2022. Sida 12, <https://kinacentrum.se/wp-content/uploads/2022/04/lokal-frost-i-relationerna-svenska-kommuners-regioners-och-lansstyrelserns-samarbeten-med-kina-1.pdf> (Hämtad: 2022-04-29).

⁹⁴ Olsson, Jojje. Faktakoll: Göteborg avslutar inte alls avtalet om att vara systerstad med Shanghai. *Kinamedia*. 2020-04-02. <https://kinamedia.se/2020/04/27/faktakoll-goteborg-avslutar-inte-alls-avtalet-om-att-vara-systerstad-med-shanghai/> (Hämtad: 2022-06-14).

⁹⁵ Olsson, Jojje. Sverige första europeiska land att stänga alla Konfuciusinstitut och ”Konfuciusklassrum”. *Kinamedia*. 2020-04-22. <https://kinamedia.se/2020/04/22/sverige-forsta-europeiska-land-att-stanga-alla-konfuciusinstitut-och-konfucius-klassrum/> (Hämtad: 2022-06-14).

⁹⁶ Intervju 3, av Frida Lindberg 2022-04-05.

⁹⁷ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

⁹⁸ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

-
- ⁹⁹ TT. Nytt larm från Säpo: Kinas spionage ökar. *Expressen*. 2019-09-29. <https://www.expressen.se/nyheter/nytt-larm-fran-sapo-kinas-spionage-okar/> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰⁰ Juhlin, Johan. Spionerade på landsmän – döms till fängelse. *SVT*. 2018-06-15. <https://www.svt.se/nyheter/spionerade-pa-landsman-doms-till-fangelse> (Hämtad: 2022-06-15).
- ¹⁰¹ Olsson, Jojje. Så skolas Kinas muslimer om. *Amnesty Press*. 2018-08-27. <https://www.amnestypress.se/artiklar/reportage/26292/sa-skolas-kinas-muslimer-om/> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰² Mossige-Norheim, Randi. Uigurer i Sverige pressas att samla information åt Kina. *Sveriges Radio*. 2018-11-09. <https://sverigesradio.se/artikel/7086502> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰³ Mossige-Norheim, Randi. Uigurer i Sverige pressas att samla information åt Kina. *Sveriges Radio*. 2018-11-09. <https://sverigesradio.se/artikel/7086502> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰⁴ TT. Kina kritiserar Sveriges dom mot flyktingspionen. *Dagens Nyheter*. 2010-03-10. <https://www.dn.se/arkiv/nyheter/kina-kritiserar-sveriges-dom-mot-flyktingspionen/> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰⁵ Svea hovrätt, beslut, 2010-09-17, mål B-2575-10.
- ¹⁰⁶ Svea hovrätt, beslut, 2010-09-17, mål B-2575-10.
- ¹⁰⁷ Juhlin, Johan. Spionerade på landsmän – döms till fängelse. *SVT*. 2018-06-15. <https://www.svt.se/nyheter/spionerade-pa-landsman-doms-till-fangelse> (Hämtad: 2022-06-15).
- ¹⁰⁸ Olsson, Jojje. Mer information om tibetanen som utvisades från Sverige efter att ha spionerat för Kina. *Kinamedia*. 2020-11-18. <https://kinamedia.se/2020/11/18/mer-information-om-tibetanen-som-utvisades-fran-sverige-efter-att-ha-spionerat-for-kina/> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹⁰⁹ Svea hovrätt, beslut, 2010-09-17, mål B-2575-10.
- ¹¹⁰ Olsson, Jojje. Mer information om tibetanen som utvisades från Sverige efter att ha spionerat för Kina. *Kinamedia*. 2020-11-18. <https://kinamedia.se/2020/11/18/mer-information-om-tibetanen-som-utvisades-fran-sverige-efter-att-ha-spionerat-for-kina/> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹¹¹ Säkerhetspolisen. Cyberspionaget påverkar Sveriges säkerhet. 2020. <https://www.sakerhetspolisen.se/ovriga-sidor/nyheter/nyheter/2020-10-12-cyberspionaget-paverkar-sveriges-sakerhet.html> (Hämtad: 2022-06-15).
- ¹¹² Säkerhetspolisen. Sverige som spelplan i global maktkamp. 2021. <https://www.sakerhetspolisen.se/om-sakerhetspolisen/publikationer/sakerhetspolisens-arsberattelse/sakerhetspolisen-2021/sverige-som-spelplan.html> (Hämtad: 2022-06-14).
- ¹¹³ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

-
- ¹¹⁴ Englund, Johan. *Kinas industriella cyberspionage*. Totalförsvarets forskningsinstitut, 2019. Sida 15, file:///C:/Users/25493-113/Downloads/FOIMEMO6698.pdf (Hämtad: 2022-08-22).
- ¹¹⁵ Säkerhetspolisen. Säkert 5G viktigt för Sverige. 2020. <https://www.sakerhetspolisen.se/ovriga-sidor/nyheter/nyheter/2020-10-20-sakert-5g-viktigt-for-sverige.html> (Hämtad: 2022-06-15).
- ¹¹⁶ Kleja, Monica. Kartläggning: De utsätts för flest it-attacker i Sverige. *Ny Teknik*. 2017-05-17. <https://www.nyteknik.se/digitalisering/kartlaggning-de-utsatts-for-flest-it-attacker-i-sverige-6849015> (Hämtad: 2022-04-01).
- ¹¹⁷ Sjölin, Andreas. Knivsta kommun hackad – spåren leder till Kina. *SVT*. 2021-03-25. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/upsala/knivsta-kommun-hackad-information-om-alla-anstallda-har-lackt-sporen-leder-till-kina> (Hämtad: 2022-04-01).
- ¹¹⁸ Nyblad, Henrik. Kinesiska hackare pekade ut i global it-attack – nu vidtar kommunen åtgärder: ”Allvarlig händelse”. *Ljusnan*. 2021-03-09. <https://www.ljusnan.se/2021-03-09/kinesiska-hackare-pekade-ut-i-global-it-attack--nu-vidtar-kommunen-atgarder-allvarlig-handelse> (Hämtad: 2022-04-01).
- ¹¹⁹ Franco, Dennis. Cyberattack mot Alingsås kommun: ”Det är allvarligt”. *SVT*. 2021-02-24. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/cyberattack-mot-alingsas-kommun-det-ar-allvarligt> (Hämtad: 2022-04-01).
- ¹²⁰ Sennerö, Johan. Expertens varning om Tiktok: ”Aggressiv app”. *SVT*. 2020-08-18. <https://www.svt.se/kultur/expertens-varning-om-tiktok> (Hämtad: 2022-08-11).
- ¹²¹ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.
- ¹²² Bohman, Viking. ”China’s influence in the Swedish information environment.” I *China’s influence in the Nordic-Baltic information environment: Latvia and Sweden*, Katherine Nichols och Sanda Svetoka (red.), 59–86. NATO STRATCOM COE, 2022. file:///C:/Users/25493-131/Downloads/Chinas-Influence-in-the-Nordic-Baltic-Info-Environment-FULL-1312e.pdf (Hämtad: 2022-08-11).
- ¹²³ Wärnelid, Göran. Kina hotar NA för tredje gången – försöker åter påverka vad som skrivs: ”Vill skrämman till tystnad”. *Nerikes Allehanda*. 2021-02-09. <https://www.na.se/2021-02-09/kina-hotar-na-for-tredje-gangen--forsoker-ater-paverka-vad-som-skrivs-vill-skramma-till-tystnad> (Hämtad: 2022-09-08); Levin, Anna. Kinas hot mot NA blir fråga för utrikesminister Ann Linde: ”En utländsk makt ska inte få diktera vad som står i svenska tidningar”. *Nerikes Allehanda*. 2021-02-10. <https://www.na.se/2021-02-10/kinas-hot-mot-na-blir-fraga-for-utrikesminister-ann-linde-en-utlandsk-makt-ska-inte-fa-diktera-vad-som-star-i-svenska-tidningar> (Hämtad: 2022-09-08).
- ¹²⁴ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.
- ¹²⁵ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

---

¹²⁶ Bohman, Viking. "China's influence in the Swedish information environment." I *China's influence in the Nordic-Baltic information environment: Latvia and Sweden*, Katherine Nichols och Sanda Svetoka (red.), 59–86. NATO STRATCOM COE, 2022. file:///C:/Users/25493-131/Downloads/Chinas-Influence-in-the-Nordic-Baltic-Info-Environment-FULL-1312e.pdf (Hämtad: 2022-08-11).

¹²⁷ Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisens årsbok 2021. 2021. Sida 17, https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.650ed51617f9c29b552287/1649683389251/Sakerhetspolisen_arsbok%202021.pdf (Hämtad: 2022-06-14).

¹²⁸ Intervju 2, av Frida Lindberg 2022-04-10.

¹²⁹ Olsson, Jojje. "Den kinesiska regimen vill påverka yttrandefriheten i väst". *Respons*, 2020. <http://tidskriftenrespons.se/artikel/den-kinesiska-regimen-vill-paverka-yttrandefriheten-i-vast/> (Hämtad: 2020-09-19).

ISBN 978-91-7485-564-7

Address:
Box 883, 721 23 Västerås
Box 325, 631 05 Eskilstuna
E-post: info@mdu.se **Webb:** www.mdu.se

